

ISSN 1392-4753

PRIMITAS

SKIRKITE 2% GPM LIETUVOS ŠAULIŲ SAJUNGAI

2015 metais surinkome 14 240,38 eur.

2016 metais surinkome 16 052,65 eur.

2017 metais – priklauso nuo Tavęs!

Už surinktus pinigus:

- išleidome istorinę knygą apie Klaipėdos krašto šaulius;
- surengėme lyderystės mokymus jaunimui Tauragėje;
- padėjome Sužeistų karių asociacijai;
- prie šaulių rinktinės Alytuje iškilo nauji vėliavų stiebai;
- įsigijome dvidešimt GLOCK 17 pistoletų.

Ir tai dar ne viskas...

2% galite pervesti Valstybinės mokesčių inspekcijos puslapyje **www.vmi.lt** užpildę **FR0512 formą** ir nurodę identifikacinį Lietuvos šaulių sąjungos numerį – **191691799**.

**LIETUVOS
ŠAULIŲ SAJUNGA**

Valta ir ginkla – Nepriklausomai Lietuvai!

Mieli „Trimito“ skaitytojai,

metų pradžia kupina Lietuvai svarbių datų. Sausio 1-ąją minima Lietuvos vėliavos diena, kuri buvo ypatinga Lietuvos šaulių sąjungai, nes Gedimino pilies bokšte visus praėjusius metus plevėsavusi vėliava šiemet garbingai perduota saugoti Šaukėnų V. Pūtvio-Putvinskio gimnazijai, XXVI tradiciniame tarptautiniame pagarbos bėgime „Gyvybės ir mirties keliu“, skirtame žuvusiems 1991 metų Lietuvos laisvės gynėjams atminti, dalyvavo gausus šaulių būrys. Nepamirštas buvo ir pajūryje rengtas naktinis žygis „Klaipėdos sukilėlių keliais“ į kurį kvietėme praėjusiame numeryje.

Džiugu, kad atsiliepiate, kad dalyvaujate ir skleidžiate šauliškas idėjas bei vertybes visur, kur esate. Na, o dabar kviečiu versti žurnalo puslapius ir dar kartą prisiminti svarbias akimirkas, susipažinti su studentų korporacijos „Saja“ narių patirtimi, nepamiršti istorijos ir paskaityti apie Kristupo Radvilos Perkūno žygius bei karinius pasiekimus. Galbūt rasite įkvėpimo ir savo žygiams?

Įdomaus skaitymo.

Nuoširdžiai
Dovilė Rusteikienė,
„Trimito“ redaktorė

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Projektą „Dialogas ir/ar kova: viešosios erdvės iššūkiai“ (straipsniai: „Lietuvos viešoji erdvė: fantomas ar fenomenas?“, „Lietuvos karvedys, peržengęs Volgą! Kristupo Radvilos Perkūno žygiams atminti“) remia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas.

2017 m. skirta 6 tūkst. eurų.

TRIMITAS

2017 m. Nr. 1 (1310)

Leidžiamas nuo 1920 m. birželio / Atkurtas 1990 m. liepą.

Išėina kas antrą mėnesį

Tiražas 1200 egz.

ŠIAME NUMERYJE:

ĮVYKIAI

Gedimino pilies bokšto vėliava ne tik džiugina, bet sykiu ir įpareigoja
Naktinis žygis ir teatralizuota šventė Klaipėdoje
Laisvės gynėjai pagerbti bėgimu
Speigas šauliškos veiklos nesustabdė
Tikslas – išgyventi

2
3
4
7
8

TEMA

Lietuvos viešoji erdvė: fantomas ar fenomenas?

10

TARPUKARIO GINKLAI

Lietuvos šaulių sąjungos ginklai tarpukaryje

12

KONKURSAS

Aš šaulys ir tuo didžiuojusi

16

TAIKLAUS ŠAUDYMO PRINCIPAI

18

JAUNIEJI ŠAULIAI

Pagėgių jaunieji šauliai-ugniagesiai supažindinti su saugiu elgesiu ant ledo

20

IŠEIVIJOS ŠAULIAI

Čikagoje pagerbtas laisvės gynėjų atminimas

21

SAJA – ŠVIESTIS IR ŠVIESTI

Savanorystė

22

ATMINTIS

Lietuvos karvedys, peržengęs Volgą! Kristupo Radvilos Perkūno žygiams atminti

26

KAS KUR KADA

30

TRIMITAS REKOMENDUOJA

34

REDAKCIJA

Redaktorė Dovilė Rusteikienė, kalbos redaktorė Eglė Vėbraitė, korespondentas Valdas Kilpys, dizaineris-maketuotojas Ignas Gaižauskas.

Redakcijos kolegija: ats. plk. lt. Liudas Gumbinas (LŠS vadas), Mindaugas Nefas (CV narys), Sigita Ozgirdas (CV narys), Alina Bortkevič (CV narė), Juozas Janušaitis (CV narys), Jolita Mickevičiūtė (LŠS studentų korporacijos „Saja“ narė), Irena Šalaviejiienė (LŠS išeivijoje šaulė).

I, II, III ir IV-tame viršeliuose Valdo Kilpio nuotraukos.

Adresas: Laisvės al. 34, LT-44240 Kaunas, Lietuva. Tel.: + 370 615 27315, el. p. redakcija@sauliusajunga.lt • facebook.com/trimitas.lt
Leidėjas: Lietuvos šaulių sąjunga • www.sauliusajunga.lt • facebook.com/sauliusajunga.lt

Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autorių nuomone.
Rankraščiai negražinami ir nerecenzuojami. Dėl spaudos broko kreiptis į spaustuve.
Spausdino UAB „Judex spauda“, Europos pr. 96C, LT-46351 Kaunas.

Atstovai užsienyje:
LŠS išeivijoje (JAV) J. R. Butkus • Toronto (Kanada) V. Pūtvio kuopos vadas V. Pečiulis
Facebook: „Lietuvos Šaulių Sąjunga Išeivijoje – Centro valdyba“

© „Trimitas“, 2017
Leidinio indeksas 5291.
ISSN 1392-4753
Tiražas 1200 egz.

GEDIMINO PILIES BOKŠTO VĒLIAVA NE TIK DŽIUGINA, BET SYKIU IR ĮPAREIGOJA

Dovilė Rusteikienė | Nuotraukos iš Šaukėnų Vlado Pūtvio-Putvinskio gimnazijos archyvo

Visus metus Gedimino pilies bokšte ple-vėsavusi vėliava sausio 1-ąją pagal susiklosčiusią tradiciją nuleidžiama Gedimino štabo bataliono Garbės sargybos kuopos karių ir įteikiama vienai iš Lietuvos mokyklų, pasižymėjusių ugdant pilietiškumą ir puoselėjant istorinę atmintį. Šiemet ši garbė atiteko Kelmės rajono Šaukėnų Vlado Pūtvio-Putvinskio gimnazijai, kuri aktyviai dalyvavo Krašto apsaugos bei švietimo ir mokslo ministerijų organizuose konkursuose. Tačiau ne tik šis rodiklis rodo stiprią mokyklos pilietiškumo ugdymo kryptį. Gimnazijoje veikia jaunųjų šaulių būrelis, kuris, pasak jo vadovės Kristinos Gotautienės, aktyviai prisideda prie mokykloje vykdomų projektų, rengia akcijas ir jose dalyvauja. Aktyvūs jaunieji šauliai neapsiriboja mokyklos renginiais, dalyvauja ir miesto šventėse, kasmet rugsėjo 1-ąją ir per Vlado Pūtvio-Putvinskio gimimo metines padeda gėlių ant jo kapo Kelmėje, tvarko kapines, nušienauja žolę buvusioje Šilo Pavėžupio dvarvietėje. Jaunieji šauliai puikiai suvokia patriotiškumo svarbą ir jo puoselėjimo reikšmę.

Gimnazijos mokytojai ir mokiniai dažnai dalyvauja įvairiuose konkursuose, projektuose. Praėjusiais metais gimnazijai buvo labai sėkmingas nacionalinis projektas „Praeities stiprybė – dabarčiai“, kurį organizavo Vilniaus universiteto istorijos fakultetas, Mobilizacijos ir pilietinio pasipriešinimo departamentas prie KAM ir Lietuvos istorijos mokytojų asociacija. „Mūsų gimnazistų R. Andriulytės, D. Lileikytės, J. Šliamaitės, K. Lenkauskaitės ir K. Virmausko

paruoštas darbas „V. Pūtvio-Putvinskio Šilo Pavėžupio dvaras – lietuviybės puoselėjimo centras“ užėmė pirmąją vietą.“ – savo mokinių pasiekimais džiaugėsi istorijos mokytoja Rainolda Drungilienė.

Gedimino pilies bokšto vėliava šiuo metu pagarbiai saugoma gimnazijos istorijos muziejuje, kuriame kartais vyksta istorijos pamokos, prisimenami valstybės simboliai, jų reikšmė visuomenės gyvenime. Tačiau su garbe koja kojon žengia ir atsakomybės jausmas. „Žinia, kad mūsų gimnazijai bus perduota Gedimino pilies bokšto vėliava, ne tik nustebino, bet ir labai pradžiugino. Jautėmės iš tiesų labai įvertinti, bet ir sykiu įpareigoti dirbti ta pačia linkme. Smagu, kad daug idėjų turi ne tik mokytojai, bet ir mokiniai. Kartais net suaugusieji gali pasimokyti iš jaunimo nuoširdaus patriotiškumo.“ – pasakojo mokyklos direktorė. Ši žinia ir įvykis tapo svarbus ne tik mokyklos

bendruomenei, bet ir miesto žmonėms, o jaunesiems šauliams ir mokiniams tai puikus pavyzdys, kai už vertingus ir svarbius darbus yra atlyginama neišmatuojamais matais.

„Pilietiškumo ugdymas mokykloje jau daugelį metų yra vienas iš strateginių tikslų. Kaskart ieškome naujų, netradicinių, patrauklių jaunimui būdų ir formų. Švęsdami valstybines šventes, organizuodami įvairias akcijas, mokyklos renginius, ugdome suvokimą, kad valstybė – tai mes, kiekvienas turi pradėti nuo savęs, jei norime, kad mūsų valstybė klestėtų.“ – mintimis dalinosi gimnazijos direktorė Rima Andriulienė. Džiugu, kad Lietuvoje yra tokių mokyklų, kuriose puoselėjamos pamatinės vertybės, mokinčios ir skatinančios atsigręžti ne tik į save, bet ir į savo šalį. Svarbus mokytojų darbas skatinant vaikus vertinti pilietiškumą ir būti pilietiškoms asmenybėmis.

NAKTINIS ŽYGIS IR TEATRALIZUOTA ŠVENTĖ KLAIPĖDOJE

Dovilė Rusteikienė | Nuotraukos iš „Vedlio“ archyvo

Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių sąjungos Klaipėdos skyrius kartu su Lietuvos šaulių sąjungos Vakarų (jūros) šaulių 3-iaja rinktine, padedant Krašto apsaugos savanorių pajėgų Žemaičių apygardos 3-iajai rinktinei ir Lietuvos kariuomenės Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Butigeidžio dragūnų batalionui, sausio 14-tą dieną sukvietė visus karius ir šalies piliečius į tradicinį naktinį pėsčiųjų žygį „Klaipėdos sukilėlių keliais“. Žygis buvo skirtas 1923 m. Klaipėdos sukilimo dalyvių, Dotnuvos šaulių-savanorių atminimui. Susirinkusieji turėjo įveikti 25 kilometrų atstumą iš Priekulės į Klaipėdą 1923 m. Klaipėdos sukilėlių keliu. Eidami maršrutu, susipažino su puikiais Priekulės ir Klaipėdos rajonų gyvenvietėmis bei netikėtomis istorinėmis ir gamtos vietomis. Žygyje dalyvavo 213 jaunųjų šaulių.

Jau kitą dieną, sausio 15-ąją, Klaipėdos jaunieji šauliai prisidėjo prie teatralizuotos šventės „Prefektūros šturmas“, saugodami renginio perimetrą. Šventės metu Klaipėdos teatro aikštėje buvo atkurtas 1923 m. sausio 15-ąją vykęs prancūzų prefektūros šturmas, kuriame buvo galima pamatyti ir Lietuvos savanorius, ir Prancūzijos karius. Šis renginys skirtas Klaipėdos krašto prijungimo prie Lietuvos 94-iems metams paminėti.

Klaipėdos sukilimą lėmė Klaipėdos krašte Prancūzijos valdymo metais susidariusi politinė konjunkūra, ekonominiai ir etnopolitiniai Lietuvos interesai. Sprendžiant iš Vinco Krėvės atsiminimų, pirmiausia ši idėja („inscenizuoti krašto gin-

kluotą sukilimą“) aptarta 1922 m. lapkričio 16 d. slaptame Šaulių sąjungos centro valdybos prezidiumo posėdyje. Lietuvos generalinis štabas turėjo paruošti konkretų tariamą vietinių sukilėlių, Klaipėdos krašto savanorių, nepatenkintų prancūzų vykdomąja valdžia, sukilimo planą ir surasti jo vadovą. Sukilimą organizuoti pavesta Šaulių sąjungai ir tuometiniam jos vadovui Vincui Krėvei, kuris nesėkmės atveju turėjo prisiimti visą atsakomybę.

Šaulių sąjungos vadovybė, Berlyne susitikusi su Vokietijos reichsvero vadu gen. Hansu von Seeckt, apsirūpino akcijai reikalinga ginkluote ir išgavo pažadą, kad nei vienas vokiečių Klaipėdoje nešausias į lietuvius. Ernestas Galvanuskas taip pat gavo neoficialų Sovietų Rusijos ir Vokietijos diplomatų palaiminimą akcijai.

Užimti Klaipėdos kraštą turėjo 1923 m. pradžioje Kaune suformuota ypatingos paskirties rinktinė, sudaryta iš trijų grupių. Pirmajai, vadovaujamai

mjr. Išlinsko-Aukštuolio, reikėjo užimti Klaipėdos miestą, Antrajai, vadovaujamai kpt. Mykolo Kalmanto-Bajoro – Pagėgius bei rūpintis pasienio su Vokietija apsargą, Trečiajai, vadovaujamai mjr. Jakšto-Kalvaičio, pavesta užimti Šilutę. Rinktinei, suformuotą užimti Klaipėdą, sudarė 1078 asmenys: 41 karininkas, 582 kareiviai bei 455 Šaulių sąjungos nariai. Operacijos metu skaičius kito. Bendras įvairiu laiku dalyvavusiųjų skaičius yra 1753.

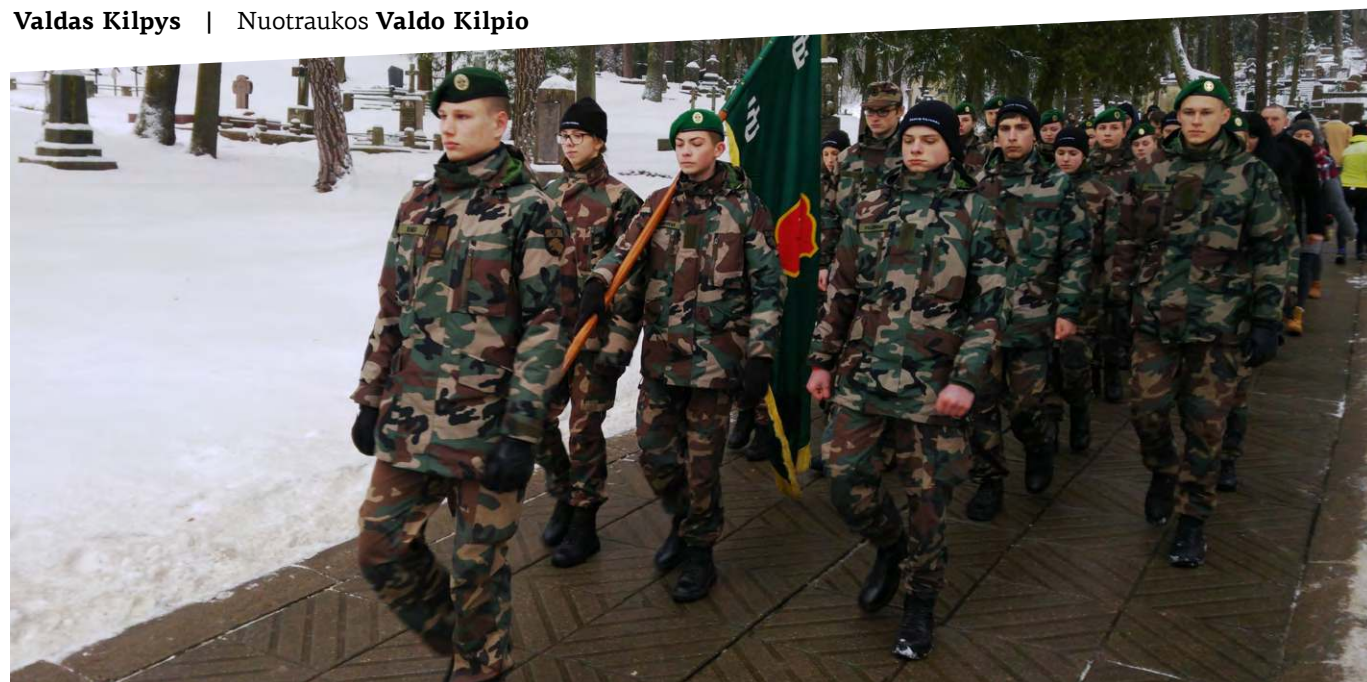
Šauliai aktyviai organizuoja ir dalyvauja įvairiuose renginiuose, kuriuose prisimenami svarbūs Lietuvos istorijai įvykiai. Tai ne tik praplečia akiratį, bet ir teigiama linkme nukreipia mąstymą, ugdo suvokimą apie istorinius įvykius, žmonių patriotiškumo prasmę įvairiame kontekste. Praeitis suteikia progas ir galimybes susivienyti dabarčiai įvairiais aspektais: vieningai įveikiant 25 km žygį, stovint rikiuotėje minėjimo metu ar tiesiog padedant renginio organizatoriams žmogiškaisiais ištekliais.

LAISVĖS GYNĖJAI PAGERBTI BĖGIMU

Valdas Kilpys | Nuotraukos Valdo Kilpio

Sausio pradžioje Vilniuje startavo XXVI tradicinis tarptautinis pagarbos bėgimas „Gyvybės ir mirties keliu“, kuriame tradiciškai dalyvavo ganėtinai daug įvairaus amžiaus šaulių. Pastarasis skirtas žuvusiems 1991-ųjų metų Lietuvos laisvės gynėjams atminti. Organizatorių teigimu, šiemet dalyvauti bėgime ir įveikti 9 km trasą užsiregistravo daugiau nei 6000 dalyvių ne tik iš Lietuvos, bet ir 13-kos užsienio šalių.

Renginio scenarijus nekinta – prieš bėgimą karinių dalinių atstovai, bėgimo organizatoriai ir svečiai padeda gėlių prie žuvusiųjų Laisvės gynėjų kapų ir tik tuomet salvės paskelbia startą. Verta paminėti, kad bėgimo dalyviams svarbiausia ne laimėjimai, bet pats bėgimas, jo idėja.

Bėgimo ištakos siekia tragiškas 1991 m. sausio dienas, kai protestuodami prieš sovietų kariuomenės veiksmus 500 bėgikų per 3 dienas iš Palangos atbėgo į Vilnių. Tada ir kilo mintis surengti bėgimą „Gyvybės ir mirties keliu“ žuvusiųjų laisvės gynėjų atminimui pagerbti. Ši idėja įgyvendinta 1992 m. ir sėkmingai tęsiama iki šiol.

„Trimito“ skaitytojams siūlome kelis trumpus pokalbius, vykusius prieš startą ir jau finišavus. Nors oras šiais metais bėgikų nelepino, tačiau nepavyko rasti nė vieno šaulio, kuris būtų nusivylęs bėgimu. Nes kai jauti draugo petį šalia, jokios kliūtys nebaisios.

Šaulė Rima Žekienė: „Atvykstame į renginį ne pirmą kartą, jau gal aštuntą ar devintą... Gaila, dėl tam tikrų aplinkybių bėgti negalime, tačiau šaulius sutiksime prie finišo. Labai sirgsime, dalinsime medalius. Iš tiesų puikus renginys, prasmingas.“

Jaunasis šaulys Irmantas Kažiava: „Bėgu pirmą kartą. Šiaip nebaisu. Sako, kad kalnas nemenkas bus, bet tikiuosiu įveiksiu. Atvirai pasakius, specialiai šiam renginiui nesiruošiau, nesitreniravau. Svarbu, kad kompanija būtų gera, tada jokios kliūtys nebaisios.“

Jaunosios šaulės Lidija Šneideraitytė ir Kornelija Barškietytė: „Viena bėga trečią kartą, o kita – pirmą. Jausmai dvejopi, nes viena kaip ir žinom, kas laukia, o kita – nelabai. Bet padėsime viena kitai ir tikimės, kad trasą įveiksim.“

Jaunasis šaulys Nedas Valatkevičius: „Trasą įveikiau normaliai, be problemų. Man tai buvo antrasis bėgimas, todėl žinojau, ko tikėtis. Juokingiausia, kad ir praėjusį kartą buvo toks pat prastas oras, tad bėgimai beveik nesiskyrė. Gal skirtumas tik toks, kad šiemet tris dienas prieš bėgimą bėgiojau, suprask, treniravausi (juokiasi). Malonu ir tai, kad šį kartą nubėgau visą distanciją nesustodamas. Kitais metais gal kiek daugiau pasitreniruosiu ir būtinai bėgsiu dar.“

Jaunieji šauliai Tautvydas ir Mantvydas Grabauskai: „Bėgimas labai patiko. Mums teko garbė bėgti šaulių kolonos priekyje su vėliavomis, tai buvo šioks toks papildomas krūvis, bet nesumažino malonumo. Abu treniruojamės mokykloje, vienas lengvąją atletiką, kitas dar šį bei tą, tad esame gerai fiziškai pasirengę ir labai laukėme šio bėgimo. Čia vyrauja gera nuotaika, daug šaulių, karių ir šiaip gerų, patriotiškai nusiteikusių žmonių. Kitais metais vėl lėksim. Būtinai.“

SPEIGAS ŠAULIŠKOS VEIKLOS NESUSTABDĖ

Valdas Kilpys | Nuotraukos Valdo Kilpio

Šauliškas kalendorius, ypač jei kalbame apie jaunuosius šaulius, turi vieną specifinį bruožą: jis tiesiogiai priklauso nuo moksleivių atostogų. Nenustygstantys jaunieji šauliai savo laisvą nuo mokslų laiką skiria karinių žinių ir įgūdžių gilinimui, todėl tuo metu visoje Lietuvoje poligonuose ir karinių dalinių teritorijose galima išvysti jaunus žmones šauliškomis uniformomis.

Lietuvos kariuomenės Divizijos generolo Stasio Raštikio Kazlų Rūdos poligonas prasidėjus metams tapo išskirtiniu, kadangi čia savo karines žinias tobulino ir mokytojai, jaunųjų šaulių būrelių vadovai, ir patys jaunieji šauliai.

Diena, kai lankėmės poligone, buvo neįprasta, kadangi kaip tik tada spaudė nemenkas šaltis. Gyvsidabrio stulpelis nukrito iki minus 15 laipsnių. Tai, savaime suprantama, lauko pratybas darė gerokai sudėtingesnes, nes ne visi jaunieji šauliai ir net mokytojai buvo tinkamai pasirengę šalčiams. LŠS vado pavaduotojas, jaunųjų šaulių vadas ats. kpt. Vytautas Žymančius sakė, kad šaltas oras taip pat yra galimybė pasimokyti. „Jaunųjų šaulių būrelių vadovai patys atsakingi už vaikus, tai dabar savo kailiu patirs visą speigo „malonumą“ ir padarys atitinkamas išvadas dirbdami su šauliais“, – tvirtino ats. kpt. V. Žymančius. O išvadas daryti tikrai reikia, nes po kovinių šaudymų vienai iš kursančių

nuo šalčio maudė pirštus. Nenuostabu, nes pedagogė mūvėjo tik plonos odos pirštines, kurios esant tokiam orui nelabai gelbsti.

Tuo pat metu vienai iš „pakopinių“ jaunųjų šaulių stovyklų vadovavęs Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės vadas ats. kpt. Arvydas Savickas tvirtino, kad šaltis pakoregavo jaunųjų šaulių užsiėmimų tvarkaraštį. „Kadangi buvome išsianalizavę orų prognozes, tai pradžioje, kol šilčiau, atlikome pagrindinius mokymus lauke ir tik paskui, užėjus šaltiems orams, labiau koncentravomės į paskaitų ir aktyvių pratybų

derinimą“, – pasakojo ats. kpt. A. Savickas. Jo teigimu, svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad jaunieji šauliai lauke vykdytų tik aktyvias užduotis ir periodiškai galėtų pasišildyti.

Iš Alytaus rajono atvykęs pedagogas šaulys Algis Cincilevičius atviravo, kad šaltis mokytojų, jaunųjų šaulių būrelių vadovų noro šaudyti koviniais ginklais neatvėsinė. „Labiausiai laukiamo, kol galėsime išbandyti automatinius šautuvus AK-4. Tai daugiui yra pirmas kartas, kai šaudys iš kovinio ginklo, tad jaudulio netrūks“, – pasakojo šaulys.

TIKSLAS – IŠGYVENTI

Valdas Kilpys | Nuotraukos Valdo Kilpio

Kai šilto ir šalto matę bei parako uostę instruktoriai savo laiką bei dėmesį skiria šauliams – puikus rezultatas garantuotas. Tuo įsitikino beveik dvidešimt Kauno Vytauto Didžiojo 2-osios rinktinės šaulių. Metams besibaigiant, jie susikrovė kuprines ir patyrusių instruktorių lydimi patraukė į miškus. Išgyventi.

Teorija, kuri iš tikrųjų yra praktika

Išgyvenimo kursas prasidėjo teorinėmis paskaitomis, kurios iš tikrųjų yra grynų gryniausia praktika. Nes kiekvienas žodis yra patikrintas realiose situacijose. Kaip sakė vienas iš kursą vedusių instruktorių, yra trys svarbiausi dalykai, kuriuos išmokęs tampa nenugalimas: pirma – individualūs koviniai įgūdžiai, antra – taktikos įgūdžiai komandoje ir trečia – mokėjimas orientotis vietovėje.

Pirmoji paskaita buvo skirta orientavimosi subtilybėms pažinti. Žinioms gilinti taikyta unikali sistema, kuri nėra iš tolo nepanešėjo į įprastą mokymosi techniką. Tarkim, kvadratais susibraižius popieriaus lapą buvo duodamos įvairios gamtinės ir urbanistinės nuorodos. Šauliai turėjo perkelti savo judėjimo kryptį „ant popieriaus“ ir galiausiai patikrinti, kaip ir kiek nukrypo nuo kurso.

Dar vienas mokymų epizodas buvo susijęs su žemėlapių persipaišymu. „Išsivaizduokite, kad papuolėte į nelaisvę. Jums atsirado galimybė kelių minutes išvysti kažką panašaus į žemėlapią, todėl privalote matytą vaizdą išsaugoti atmintyje ir turėdami galimybę jį nuspiešti kad ir ant savo marškinėlių. Juk pabėgus reikės pasirinkti teisingą judėjimo kryptį“, – pasakojo instruktorius. Jo teigimu, nuo pirmųjų nelaisvės minučių būtina graibstyti bet kokias detales, nurodančias buvimo ir galimo judėjimo saviškių link galimybę.

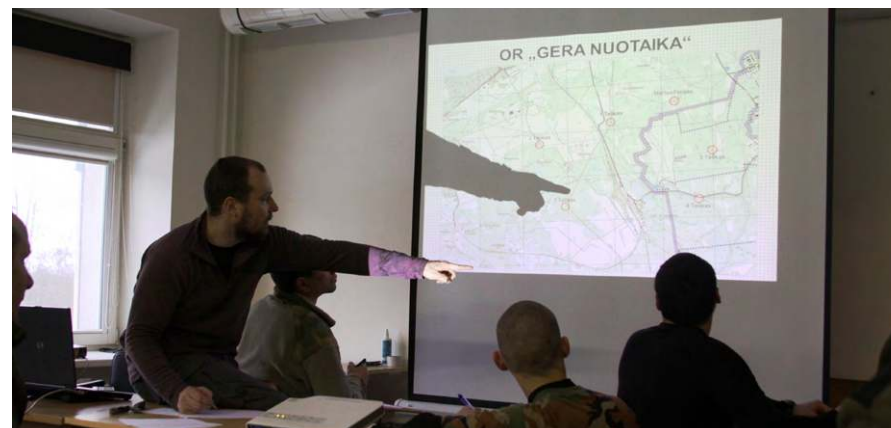
Blogas oras ar bloga apranga?

Dar viena paskaita buvo skirta tinkamo rūbų ir avalynės pasirinkimo subtilybėms. Atnešęs visą krūvą asmeninių rūbų, kojinių, batų, instruktorius juokavo, kad nereikėtų stebėtis jų kiekiu. „Kiekviena užduotis reikalauja tam tikro apsirengimo, tačiau svarbiausia yra nebijoti keisti rūbų priklausomai nuo situacijos“, – aiškino patyręs karys. Jo teigimu, per aktyvius žygius būtina sekti, kad kūnas neišskirtų daug prakaito, svarbu ventiliuoti rūbus. Sustojus protingas karys visada išsitrauks netoli kuprinėje užkištą rūbą ir „sutaupys šilumos“ ateičiai.

Sužinojome, kad rinktis medvilnę yra pavojinga, užtat vilnoniai rūbai šildo net sušlapę. Didelis dirbtinių pluoštų pasirinkimas taip pat gali padėti kariui, tik reikia viską išbandyti praktiškai. Didžiausias jų privalumas tas, kad jie greitai džiūva. Išgręžus ir apie galvą kelias minutes pasukus (centrifugos principu) rūbas vėl tampa beveik sausas ir tinkamas dėvėti.

Avalynę patartina pirkti bent dviem dydžiais didesnę, nes, pasak žinovų, tik kvailys eina į žygį užsimovęs vienas kojines. Sintetikos ir natūralių pluoštų derinys bei tinkamas avalynės impre-

gnavimas leis kojas išlaikyti sausas net per liūtį. Beje, su įvairiomis drėgmės stabdančiomis membranomis batus įsigiję šauliai turėtų atminti, kad tokiems batams naudojamas tik specialus tepalas.

„Maldos Gabijai“

Nors gyvenant kasdienį gyvenimą ugnis neatrodo tolima, tačiau tam tikrais atvejais ji tampa esminiu išgyvenimo faktoriumi. Gal todėl pusiau rimtai, pusiau juokais instruktoriai demonstruodami ugnies išgavimo procesą pagalbinėmis priemonėmis (naudojant sausas miške rastas šakas) pirmiausiai susikabino mažaisiais piršteliais ir „pasimeldė Gabijai“ (Gabija yra senovės baltų ugnies deivė – aut. past.). Po ugnies išgavimo mokslo šauliams teko kartoti šį procesą praktiškai. Lauko sąlygomis, snieguotame miške.

Prieš pradėdant žygį į miškus buvo duotas nurodymas pakeliui susirasti tinkamų tam priemonių – sausų minkšto ir kieto medžio šakų (tai išties mokslas, kurio perpasakojimas būtų bergždžias reikalas, kadangi privalu bandyti praktiškai). Taip pat būtinai reikėjo pasiruošti „lizdą“, kur suberiamos po didelio trynimo / sukimo atsiradusios rusenanti medžio dalelės. „Lizdo“ paruošimui

tiko sausas samanų, smilgų viršūnėlės, įvairios itin smulkios perdžiūvusios medžio dalelės. Kas bandė – puikiai supras, kaip tai sudėtinga, o nebاندžiusiems rekomenduojame atlikti eksperimentą. Patirsite, kad be instruktoriaus pamokymų esate pasmerktas nesėkmei.

Susiskirstę komandomis šauliai lenktyniavo, kas pirmasis užkurs liepsną. Iš dešimties komandų ugnies deivės „malonės“ sulaukė tik viena. Pasak instruktorių, tai visai neblogas pasiekimas.

Naktis

Nakvoti žiemos naktį tamsiame miške – nemenkas iššūkis. Ypač jei dar gauni užduotį įsirengti taip, kad būtų ir saugu, ir galima greitai pašalinti iškilus nenumatytam pavojui. Nakvoję žiemą miške žino, kad net mažiausia detalė (kupstas, išvarta, pasaulio kryptis ir t. t.) prideda arba atima pliusinės temperatūros laipsnį. Todėl šauliai savo laikinus „namus“ statė itin atidžiai.

Stogui dažniausiai buvo naudojamos palapinsiaustės. Svarbi detalė – prie medžio kamieno ją reikia risti specialiu mazgu, kurį trūktelėjus viskas atsilaisvina tuoj pat, be delsimo. Juk kilus pavojui, reikia ne tik greitai išnykti, bet ir

pasišalinti nepaliekant vertingų daiktų. Tad kiekvienas veiksmas ir detalė gali tapti lemtinga.

Nemažas išbandymas buvo ir orientacinis žygis pagal savo pačių nusipieštus žemėlapius. Instruktorių teigimu, tai buvo „palengvintas žygio variantas“, nes ruošiant karius elitinėms pajėgoms pačių gamintais žemėlapiais yra netikėtai pasikeičiama tarpusavyje. Kitaip tariant, pabėgimą rengiantis karys iš tikrųjų pats to nežinodamas piešia žemėlapių kitam žmogui.

Maistas taip pat nebuvo užmirštas. Jo ruošą lauko sąlygomis pareikalavo nemažai pastangų. Iš miltų minkant tešlą ir ją vyniojant ant medžio šakos buvo iškepta „duona“. Antrasis „patiekalas“ buvo karpis, kurį teko savo rankomis išdarinėti ir surasti geriausią būdą jį išsikepti.

Mokyti išgyvenimo taip pat svarbu, kaip ir šaudyti, todėl tokie kursai svarbūs ir naudingi kiekvienam šauliui. Svarbu, kad Lietuvos šaulių sąjungoje yra suteikiama tokia galimybė ir sąlygos išgirsti patarimus bei mokymus profesionalių tos srities žinovų ir visas išgirstas žinias pritaikyti praktikoje.

LIETUVOS VIEŠOJI ERDVĖ: FANTOMAS AR FENOMENAS?

Valdas Kilpys | Nuotraukos Valdo Kilpio

Apie sąvokas

Pats metas pakalbėti apie Lietuvos viešąją erdvę. Tačiau pirmiausiai dera susitarti dėl sąvokų. Kas yra viešoji erdvė ir kodėl ji tokia svarbi? Bendriausia prasme tai yra demokratijos esminė sąlyga. Laisvės, pilietinės kūrybos erdvė suteikia kiekvienam pilietinės bendrijos nariui progą prisidėti prie bendrų reikalų sprendimo. Žiniasklaida nėra tapati viešajai erdvei. Ji veikiau tapatinama su žinias išnešiojančiu mechanizmu, kai tuo tarpu viešoji erdvė yra labiau panaši į organizmą.

Jei paklaustumėte, kas yra pagrindiniai viešosios erdvės veikėjai, atsakymas būtų paprastas: politikai, žurnalistai ir... aktyvūs piliečiai, kuriuos, mūsų atveju, nebus klaida tapatinti su šauliais. Juk šauliškumas nėra tapatus tik gebėjimui taikliai šaudyti. Tai gerokai daugiau. Tikras šaulys visuomet bus aktyvus viešosios erdvės dalyvis.

Užduodami klausimą apie fantomą ir fenomeną pirmiausiai klausiamo apie

tai, ar viešoji erdvė Lietuvoje vis dar egzistuoja? Jei fantomas – vadinasi, aptariamas dalykas tik menamas, jei fenomenas – kažkas vis tik yra, tik nelabai pasiduodantis pažinimui...

Abiem atvejais gilintis verta.

Laisvė

Kai pradeda kalbėti apie viešus reikalus, dažniausiai minioje atsiranda aktyvus žmogus, kuris laisvę pradeda tapatinti su savivale. Esą aš laisviausias tada, kai niekas nevaržo, kai galiu daryti, kas šauna į galvą. Einant šiuo keliu „laisviausias“ žmonėmis galėtumėm laikyti „užribio“ žmones. Tačiau kiekvienam aišku, kad tai nėra tiesa, nes tikroji laisvė yra atsakomybės ir ribų suvokimas. Laisvas esu ne tada, kai darau ką noriu, bet tuomet, kai aiškiai žinau ribas, kur prasideda kito laisvės.

Tikėtina, kad viešojo intereso gynimas mūsųose vangokas dėl to, jog neturime / neugdome jo gynimo įgūdžių. Sąlyginai neseniai išgyvenus kolektyvizmo vąjų ir lygiai taip pat

neseniai išsikovojus galimybę būti laisviems, svarstyklės nukrypo į radikalų individualizmo pusę. Visa, kas susiję su bendrąja atsakomybe – nuo laiptinės valymo iki valstybinių reikalų sprendimo – tampa antraeilium reikalu, nes „aš – svarbiausias“. Bendros atsakomybės erdvė grimzta nebūtin.

„Užduodami klausimą apie fantomą ir fenomeną pirmiausiai klausiamo apie tai, ar viešoji erdvė Lietuvoje vis dar egzistuoja?“

Panašiai nutinka ir su laisve. Būti laisvam įmanoma tik tuomet, kai atsižvelgi į „bendrą reikalą“. Vienas kaip pirštas niekada nebūsi laisvas, nes tai bus jau minėta užribio žmonių laisvė, kai darai, kas šauna į galvą arba, perfrazuojant, kai lieki prie instinkto.

Būtent todėl viešosios erdvės (ne)buvimas yra tiesiogiai susijęs su piliečių laisvėmis. Laisvas šaulys pirmiausiai yra visuomeniškas ir atsakingas, aktyvus viešosios erdvės dalyvis.

Galios žaidimai žiniasklaidoje

Žiniasklaida viešajai erdvei kurti yra reikalinga kaip vanduo dykumoje. Bet kokios rūšies medija yra it kapiliarai, kurie nešioja deguonį kiekvienam viešosios erdvės organizmo nariui. Tačiau šioje srityje vykstantys galios žaidimai gerokai pakeitė ir pačią žiniasklaidos prigimtį.

Tai, ką anksčiau vadindavome „ke-tvirtąją valdžią“ nūnai tapo tik dar vienu interesų grupių įtakos didinimo įrankiu. Žurnalistika tapo galios žaidimų įkaite. Objektivumo siekis? Tiesos paieškos? Taip, mieli broliai ir sesės, bet tik tada, kai tai atitinka atstovaujamo interesų grupių norus. Kitu atveju – grynias įtakos darymas nesibodint manipuliacijų, propagandos, menkinimo ir skaudinimo. Kai informacija yra galios išteklis, viešoji erdvė menksta. Komerciniais pagrindais veikianti žiniasklaida yra pasmerкта viešosios erdvės naikini-mui. Kitaip tiesiog bankrutuos.

Tačiau situacija nėra beviltiška. Pirmiausia dėl to, kad po truputį pradeda suprasti, kad žiniasklaidos priemonės yra daugiau nei komerciniai projektai. Tai ir pilietiniai projektai, kurie turi būti kontroliuojami, jei reikia – subsidijuojami. Nacionalinis transliuotojas čia yra geriausias pavyzdys.

Bendrai kalbant, žiniasklaidai galioja tas pats laisvės supratimas, kaip ir piliečiui: jei laisvę suprantai tik kaip ribų nebuvimą, tai visi grynai komerciniai TV kanalai, bent kol kas, transliuotų instinktais grįstą produkciją. Tarkim, pornografiją ir šaudynes. Nes „rodome tai, ką žmonės žiūri...“

Dialogas

Kur gali vystytis dialogo kultūra, jei žiniasklaida, bent dabarties laikų, šios funkcijos nevykdo arba vykdo tik iš dalies? Sunkus klausimas, tačiau be jo sprendimo viešoji erdvė neįmanoma. Viena iš tokių platformų gali tapti / tampa internetas. Kol kas vis dar sunkiai pasiduodantis kontrolei, Lietuvoje visuotinai prieinamas ir vienijantis įvairias žmonių grupes, internetas jau dabar yra tapęs gana galingu viešosios erdvės įrankiu. Vien prisiminus

kelis pastaruosius metus darosi aišku, kad socialinių tinklų bendruomenės yra viešojo reikalo gynėjos, su kuriomis priverstos skaitytis įvairios institucijos. Lieka tik spėlioti, kiek ilgai tai truks.

Dialogo kultūros puoselėjimas yra neatsiejamas nuo drąsos. Galima šimtus kartų kartoti, kad visa Lietuvos žiniasklaida parsidavusi, o politikai yra korumpuoti, tačiau nuo to niekas nesikeis. Nes viešoji erdvė galią kažką keisti įgyja tada, kai kalbama vienu balsu, o ne po vieną.

Ką mes, šauliai, padarome, kad kažkas būtų kitaip? Ar nesame situacijoje, kai prasidėjo manipuliacijos su pačiais savimi? Dialogo puoselėjimui, laisvei, atsakomybei reikia drąsos. Nes tiesa labai dažnai turi aštrius kampus ir sunkiai telpa į interesų grupių „kišenę“.

Lietuvos šaulių sąjungos ginklai tarpukaryje

Egidijus Papečkys | Nuotraukos iš asmeninės **Skirmanto Andriušio** kolekcijos

1919 m. įsikūrusi Lietuvos šaulių sąjunga buvo pasiruošusi stoti ginti Lietuvos Respublikos nepriklausomybės. Ją apginti buvo galima tik su ginklu rankose. O ginklų klausimas tada, tarpukaryje, buvo labai aktualus. Kaip ir šiandien. Šauliai kovą pradėjo gindami namus nuo lenkų, sovietų ir bermontininkų. Šie žmonės apsiginklavo patys, savo lėšomis ir iniciatyva. Dažnai jie buvo vienintelė karinė jėga, ginkluoti piliečiai, de facto atstovaujantys karinę atsikūrusios Lietuvos jėgą.

1920 m. generolo L. Želigovskio vadovaujamiems „maištininkams“ užėmus Vilnių ir veržiantis tolyn, šauliai pademonstravo klasikinę teritorinę gynybą. Lenkų kavalerijos brigadai vykdant reidą Kauno link, visame kelyje jie susidurdavo su ginkluotu vietinių šaulių pasipriešinimu. Susišaudymai buvo įnirtingi, šauliai atkakliai kovojo, stabdydami lenkų judėjimą. Skaudžių nuostolių patyrę lenkai į nelaisvę paimtus šaulius kankindavo ir sušaudydavo vietoje, tačiau vėliau savo atsiminimuose pažymėjo šaulių drąsą ir pasiaukojimą mūšiuose su lenkų kavalerija. Šauliai taip pat vykdė žvalgybą, gaudė arkliavagius ir plėšikus, mėginančius pasinaudoti karo sukelta suirutė.

Pagrindiniais šaulių ginklais buvo šautuvai, karabinai ir lengvieji kulkosvaidžiai. Dabar jau neįmanoma suskaičiuoti ir išvardyti visų šaulių turėtų ginklų kaitos nuo 1919 iki 1940 m., kadangi tikslį jų apskaita

vesta ne visą laiką. Apžvelkime, kokiais konkrečiais ginklais buvo ginkluoti šauliai. Lietuvoje po Pirmojo pasaulinio karo mūšių liko daug rusiškų „Mosino“ sistemos šautuvų, kurių dalis atsidūrė taupių ūkininkų rankose, o dalis – okupacinės vokiečių kariuomenės sandėliuose. Iš jų ne vienas šautuvas iškeliaavo mainais į lašinius ir naminę degtinę. Kitu, ne mažiau populiariu ginklu šaulių rankose tapo vokiški „Mauser“ šautuvai ir karabinai. Pasitaikydavo ir kitų, egzotiškesnių tipų ir sistemų ginklų. Lietuvoje liko nemažai japoniškų „Arisaka“ šautuvų, kuriais buvo ginkluoti Kauno tvirtovę gynę ir įvairūs kiti antros eilės rusų kariuomenės daliniai. Visi šie ginklai buvo skirtingų kalibrų: rusiški – 7,62 mm, vokiški – 7,92 mm, japoniški – 6,5 mm. Būta ir dar egzotiškesnių, nuo 8 mm prancūziškų iki 11 mm „berdankių“. Tokia įvairovė trukdė apsirūpinti šaudmenimis ir negalėjo būti toleruojama. Pasibaigus Nepriklausomybės kovoms, kariuo-

menė ėmėsi darytis naujų ginklų. Netrukus, 1924 m., Italijoje buvo surasti ir nupirkti nauji britiški „Enfield“ šautuvai. Jais buvo ginkluota kariuomenė, o šauliams atiteko kiti, mažiau kariuomenei reikalingi ginklai.

„ Vienintelis Sąjungoje turėtas sunkusis kulkosvaidis buvo vokiškas 08 m (MG08) su stovu. Jis priklausė Telšių rinktinei.

O kaip gi buvo ginkluoti šauliai lemiamu valstybei metu, prieš prasidedant Antrajam pasauliniam karui 1939–1940 m.? Tuo metu Lietuvos šaulių sąjunga, kurią sudarė 22 rinktinės, turėjo 316 pistoletų, 14540 šautuvų

ir 63 karabinus, net 255 lengvuosius ir 1 sunkųjį kulkosvaidį. Be to, sąrašuose pažymėti 464 kardai, 3053 rankinės granatos, vieni vieninteliai žiūronai ir... 16 šalmų. Turėta vos 113 durtuvų šautuvams, tačiau tai visiškai suprantama, kad partizaniniams veiksams rengėsi šauliai į durtuvų kautynes su priešu stoti neketino.

„ Skaudžių nuostolių patyrę lenkai į nelaisvę paimtus šaulius kankindavo ir sušaudydavo vietoje, tačiau vėliau savo atsiminimuose pažymėjo šaulių drąsą ir pasiaukojimą mūšiuose su lenkų kavalerija.

Atrodytų, kad tuo metu Lietuvos šaulių sąjungoje ginklų skaičius buvo katastrofiškai mažas, tačiau reali padėtis buvo visiškai kita. Pirmą, dalis šaulių turėjo ir privačių ginklų, kurie nebuvo įtraukti į Sąjungos sąrašus. Antra, tik dalis šaulių, apie 48 000,

buvo rikiuotės, t. y. tie, kurie turėjo kovoti su ginklu rankose. Trečia, didelė dalis rikiuotės šaulių buvo atsargos kariai ir karininkai, tad mobilizacijos atveju buvo šaukiami į kariuomenę. Ketvirta, šauliais buvo didelė dalis pasienio policijos pareigūnų, kurie buvo ginkluoti tarnybiniais ginklais. Penkta, prasidėjus mobilizacijai, ginklų šauliams skirdavo kariuomenė, pavyzdžiui, 3-iasis pėstininkų pulkas šauliams iš savo sandėlių turėjo perduoti 215 šautuvų ir 23 lengvuosius kulkosvaidžius, panašiai buvo ir su kitais kariuomenės daliniais.

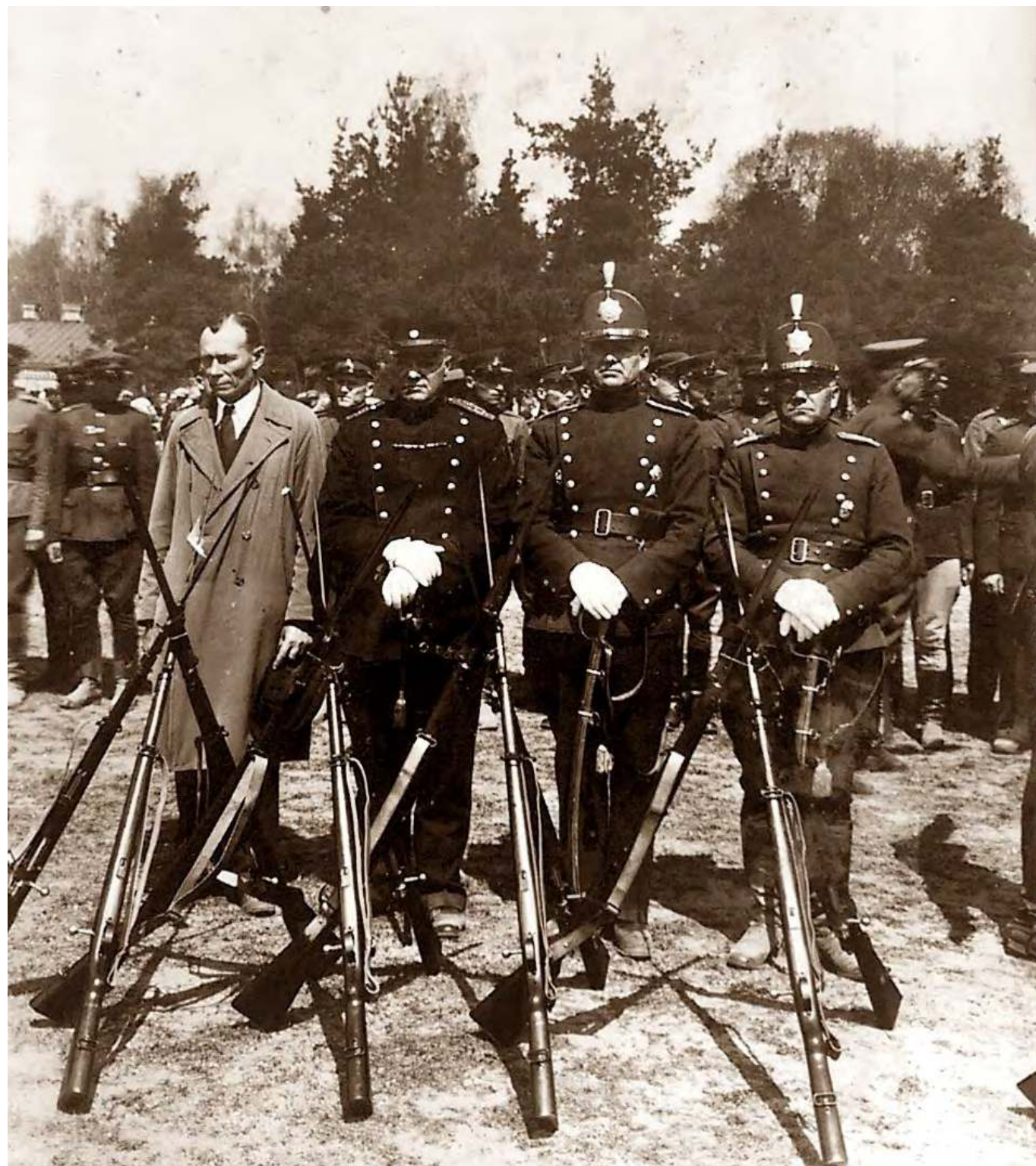
Būtina pastebėti, kad šauliai ne tik gaudavo ginklus iš kariuomenės, bet ir patys rinkdavo lėšas bei pirkdavo ginklus kariuomenei. Šaulių sąjunga ginklus įsigydavo iš Ginklavimo valdybos pagal nustatytas kainas. Šios kainos buvo stabilios ir taikytos visiems tos rūšies ginklams, nepriklausomai nuo to, už kiek buvo įsigyjama viena ar kita partija ginklų. Buvo nustatyta vieno „Mauser“ šautuvo kaina – 125 Lt, lengvojo kulkosvaidžio – 1500 Lt ir sunkiojo kulkosvaidžio – 3500 Lt. Viename dokumente informuojama apie šaulių ketinimą pirkti kulkosvaidį ir jį

įtaisyti motociklo priekaboje, tačiau, greičiausiai, tai nebuvo padaryta dėl didelės kainos.

Neįsigilinus į šaulių apginklavimo ypatumus, kartais daromos ne visai tikslios išvados. Pvz., prof. Š. Liekis monografijoje „1939 – the year that changed everything in Lithuania's history“ („1939 – metai, pakeitę Lietuvos istoriją“ – red. past.) nagrinėdamas šaulių apginklavimo klausimą Klaipėdoje 1939 m. kovą teigia, kad apie 890 tinkamų kovai Klaipėdos rinktinės šaulių apginkluoti trūko 368 šautuvų, 14 pistoletų ir 4 lengvųjų kulkosvaidžių. Tuo tarpu dr. V. Jokubauskas nurodo, kad Klaipėdos rinktinė tuo metu turėjo 960 šaulių, 9 kulkosvaidžius su 10200 šovinių, 907 šautuvus su 58566 šoviniais, 200 pistoletų su 2220 šovinių ir 20 granatų.

Kad galėtume įvertinti, reikėtų palyginti. Pvz., Lietuvos kariuomenės šaudmenų vienetas (ŠV) šautuvui buvo 40, lengvajam kulkosvaidžiui – 1000 šovinių. Pėstininkams priklausė 120 šovinių šautuvui (3 ŠV) ir 2000 šovinių lengvajam kulkosvaidžiui (2ŠV). Taigi, apginkluoti 900

Šauliai iškilmingame renginyje perduoda už surinktas lėšas nupirktus šautuvus kariuomenei, apie 1935 – 1937 m., nuotrauka iš asmeninės Skirmanto Andriušio kolekcijos.

„Vienintelis Sąjungoje turėtas sunkusis kulkosvaidis buvo vokiškas 08 m (MG08) su stovu. Jis priklausė Telšių rinktinei.

Klaipėdos krašto šaulių pakako vien rinktinėje turimų ginklų, neskaiciuojant turimų privačių. Šauliai kiekvienam šautuvui turėjo po maždaug 60 šovinių (apie 1,5 ŠV), kulkosvaidžiui – po 1200 šov. (1,2 ŠV), t. y. šauliai buvo aprūpinti perpus mažiau, nei priklausė turėti reguliarios kariuomenės pėstininkams, tačiau atsižvelgiant į šaulių kovos pobūdį, tiek šaudmenų pilnai pakako. Be

to, šaulius Klaipėdoje papildomai šaudmenimis turėjo aprūpinti 6-asis pėstininkų pulkas.

Sąrašuose nenurodyti Lietuvos šaulių sąjungai priklausančių pistoleto modelių, tačiau visi jie naudojo 7,65 mm „Browning“ arba 9 mm „Parabellum“ šaudmenis, kadangi šie du kalibrai buvo standartizuoti Lietuvos

7,92 kalibro šoviniai gaminti Linkaičiuose, Lietuvoje.

kariuomenėje. Kol kas nepavyko surasti atsakymo kodėl, bet didžioji dalis pistoleto, net 191 vnt., buvo Šiaulių rinktinėje. Pažymėtina, kad patys šauliai turėjo daug privačiai įsigytų pistoleto. Pasienio policininkai-šauliai dažniausiai pirkosi 7,65x21 mm „Parabellum“ pistoletus, nes tokie jiems buvo rekomenduojami įsigyti.

Tuo metu Lietuvos šaulių sąjungoje buvo tik 4 modelių šautuvai ir 1 modelio karabinai. Didžiąją šautuvų dalį, 10852 vnt., sudarė vokiški 1898 m. modelio „Mauser“ šautuvai ir taip vadinami „trumpi“ „Mauser“ šautuvai, pagaminti Belgijoje ir Čekoslovakijoje. Pastarieji buvo nauji ir visiškai neseniai įsigyti. Senesni vokiški šautuvai buvo suremontuoti, su pakeistais naujais lietuviškais vamzdžiais. Karabinų turėta tik 63 vnt. Tai buvo vokiški 1898 m. modelio karabinai, iš kurių, vėlgį, net 55 buvo Šiaulių rinktinėje. Šautuvų istorijos mėgėjams likę 3678 vnt. greičiausiai mažiau žinomi, tai buvo vokiški 1888 m. modelio šautuvai, pirkti 1920 m. Didžiojoje Britanijoje. Tikriausiai to meto šauliai su jais jautėsi šiek tiek nuskriausti, kaip ir šiandien kai kurie iš mūsų taip jaučiasi su „senukais“ AK-4. Tačiau tai buvo suremontuoti ir su naujais Lietuvoje pagamintais vamzdžiais

šautuvai, kurie neatsiliko nuo naujesnių modelių „Mauser“.

Lengvieji kulkosvaidžiai buvo 2 tipų: seni, vandeniui aušinami vokiški 08/15 m (MG08/15) ir nauji čekoslovakiečiai Brno 26 m (ZB-26). Vokiškų turėta 173, čekoslovakiečių – 82 vnt. Pirmiesiems šoviniai buvo paduodami juostomis, antrieji – su iš viršaus įstatoma 20 šovinių dėtuve.

„Lietuvos šaulių sąjunga, kurią sudarė 22 rinktinės, turėjo 316 pistoleto, 14540 šautuvų ir 63 karabinus, net 255 lengvuosius ir 1 sunkųjį kulkosvaidį. Be to, sąrašuose pažymėti 464 kardai, 3053 rankinės granatos, vieni vieninteliai žiūronai ir ... 16 šalmų.

Brno vėliau tapo vienu geriausių Antrojo pasaulinio karo lengvųjų kulkosvaidžių. Didžiojoje Britanijoje gamintas iki 1971 m. ir naudotas

net 1991 m.! Vienintelis Sąjungoje turėtas sunkusis kulkosvaidis buvo vokiškas 08 m (MG08) su stovu. Jis priklausė Telšių rinktinei.

Kaip matome, Lietuvos šaulių sąjungoje buvo naudojami tie patys šaunamieji ginklai, kaip ir Lietuvos kariuomenėje. Visi paminėti šautuvai, karabinai ir kulkosvaidžiai šaudė tais pačiais vokiško kalibro 7,92x57 mm šoviniais, kurie buvo gaminami ir Lietuvoje, Linkaičiuose. Galime tik pasidžiaugti tokia unikalia standartizacija – Lietuvos šaulių sąjungoje, kaip ir Lietuvos kariuomenėje, buvo naudojami tik 3 kalibrų šaudmenys: 2 pistoletams ir 1 šautuvams bei kulkosvaidžiams!

Nors ginklų ir neturėta labai daug, šauliai buvo pasiruošę juos panaudoti. Deja, šauliai tapo politinės kapituliacijos auka. Lietuvos šaulių sąjunga buvo sunaikinta, didelė dalis jos narių represuoti, ginklai užgrobti sovietinių okupantų. Skirtingai nuo šiandienos brolių ir sesių, ginklus buvo galima laikyti namuose. Taip šauliai sugebėjo išsaugoti dalį ginklų. Jie buvo ištraukti iš slaptaviečių ir panaudoti 1941 m. Birželio sukilime. Tačiau apie tai – kitą kartą.

FOTO KONKURSAS

Šį mėnesį baigėsi „Trimito“ redakcijos skelbtas fotografijų konkursas „Aš šaulys ir tuo didžiuojuosi“. Džiugu, kad sulaukėme aktyvaus šaulių dėmesio. Gautos nuotraukos tik dar kartą patvirtino, kokius įvairius žmones vienija Lietuvos šaulių sąjunga, kaip per įvairią veiklą kiekvienas gali save realizuoti ir tobulėti. Nuotraukose atsispindi ir jaunųjų šaulių smalsumas, ir šaulių karingas nusiteikimas pratybose. Nuoširdžiai dėkojame visiems konkurso dalyviams. Apdovanojame Vidutį Šešką už pavasariškai patriotišką nuotrauką, Lijaną Gedminaitę už pasidalintą poilsio akimirką po pratybų, Aistę Petkevičiūtę už smalsų jaunosios šaulės žvilgsnį, Liną Valiuškevičių už meniškai karingą fotografiją. Jiems dovanojame vertingas „Briedžio“ leidyklos knygas.

Lino Valiuškevičiaus nuotrauka

Vidučio Šeško nuotrauka

Lijanės Gedminaitės nuotrauka

Aistės Petkevičiūtės nuotrauka

TAIKLAUS ŠAUDYMO PRINCIPAI

I. UŽIMTI TINKAMĄ ŠAUDYMO PADĖTĮ IR PAKANKAMAI TVIRTAI LAIKYTI GINKLĄ

Ginklo padėtis

- Ginklas natūraliai nukreiptas į taikinį ir tvirtai laikomas, kol kulka išlekia iš vamzdžio.
  - Taisyklinga šaudymo padėtis leis kariui jaustis patogiai ir laisvai, ginklą laikyti naudojant ne tik rankų raiščių jėgą, bet ir visą kūną ar kitas atramas.
- Tinkama šaudymo padėtis sudaro sąlygas taisyklingai laikyti ginklą.

Galvos ir smakro padėtis

- Šaudymo padėtyje *gulinč* buožė įremta į kaklą ir ant jos padėtas smakras.
  - Buožė pakreipiama taip, kad dešinės akies stebėjimo linija susilygintų su abiem ginklo taikikliais. Nuo akies iki ginklo galinio taikiklio turi būti apie 5–6 cm atstumas.
  - Į buožę remiamasi skruostu, o ne skruostikauliu.
- Taisyklinga padėtis leidžia nutaikyti abu taikiklius į taikinį. Galva truputį pasvirusi į dešinę.

Buožės padėtis

- Buožė visa pado plokštuma remiasi į peties duobutę, o ne į raktikaulį.
- Ginklas išlaikomas tinkamoje vietoje remiantis skruostu į buožę.
- Ginklo buožės padas prispaustas prie peties, o ne atvirkščiai.

Taisyklingai įrėmus buožę, šūvio metu galima išvengti peties sumušimo.

II. GINKLĄ NUKREIPTI Į TAIKINĮ BE PAPILDOMŲ FIZINIŲ PASTANGŲ

Sukimosi / Atramos ašis

Ginklas taisyklingai nukreipiamas į taikinį keičiant taikymo tašką, bet nekeičiant atramos ašies.

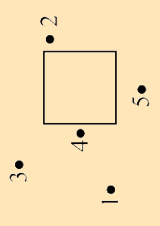
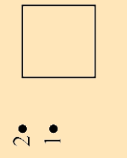
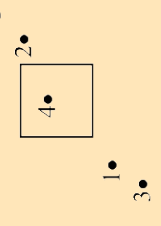
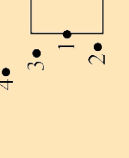
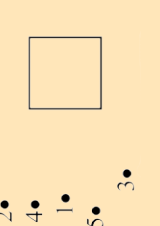
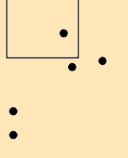
- Šaudymo padėtyje *gulinč* atramos ašis yra kairės rankos alkūnė.
- Keičiant taikymo tašką ar taikinį, visu kūnu pasisukama link naujo taikinio, kol akis, taikikliai ir taikiny bus vienoje linijoje, tačiau kairės alkūnės atramos taškas nesikeičia.

Ginklo laikymas

Dažna pradedančiųjų šaulių klaida - ginklas laikomas per stipriai. Raumenys būna labai įsitempę ir netrukus pradeda drebtį.

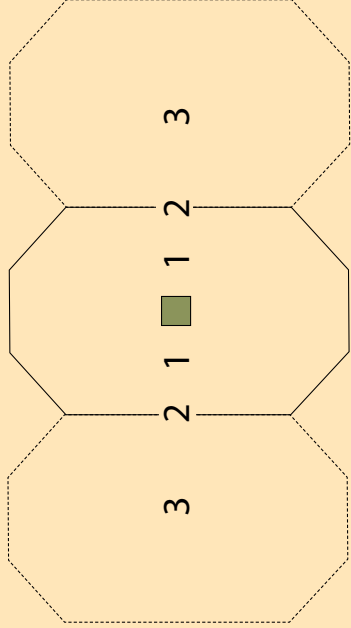

Šūvio metu daromos klaidos

PLATI GRUPĖ (Didesnė negu 150 mm)	PERSKIRTA GRUPĖ
Šaunant kiekvieną šūvį skirtingai laikomas ginklas ir taikomasi	Padėties pakeitimas po antro šūvio
ĮSTRİŽA GRUPĖ (Bet kuria kryptimi)	KAIRĖN / DEŠINĖN SLENKANTI GRUPĖ
Nenuoseklus gaiduko laikymas. Netiesiai laikoma galva	Buožė palaipsniui slenka nuo peties, todėl reikia pasitaisyti
VERTIKALI GRUPĖ	GLAUSTA GRUPĖ
Nenuoseklus taikymas. Keičiamas atstumas tarp akių ir taikiklio (mechaninis taikiklis)	Nenuoseklumas, kai tikrinama ir pataisoma tarp šūvių grupių

Taikymo taško (TT) pasirinkimas atsižvelgiant į vėjo stiprumą

Vėjo stiprumas		TT vieta taikinyje	
		200 m	300 m
Vidutinis 3–5 m/s 12–19 km/h		Lapai nuolatos juda, vėliava kartais išsiskleidžia	1 2
Stiprus 8–10 m/s 29–39 km/h		Juda didesnės šakos, siūbuoja plonesni lapuočiai	2 3

III. TAISYKLINGAI SUVESTI TAIKIKLĮ, KRYPTUKĄ IR TAIKYMO TAŠKĄ

Tiksliai galima nusitaikyti tik suvokiant tarpusavio ryšį 4 taškų:

- akies,
- taikiklio,
- kryptuko (viršaus),
- taikinio.

Neįmanoma vienu metu aiškiai matyti trijų objektų, esančių skirtingu atstumu, – reikia žiūrėti į kiekvieną jų atskirai, bet neuždelsti.

Taisyklingo taikymo principai

1. Užmerkite taikymui nenaudojamą akį.
2. Žiūrėkite per taikiklio centrą į kryptuko viršų.
3. Keiskite galvos padėtį (priartinkite prie arba atitraukite nuo taikiklio), kad matytumėte reikiamą vaizdą. Matant reikiamą vaizdą svarbu nekeisti galvos padėties.
4. Sufokusuotus taikiklius nukreipkite į taikinį. Taikikliai turi matytis ryškiai, taikiny – ne.
5. Paskutinį kartą patikrinkite, ar kryptukas yra taikiklio centre, sutelkite dėmesį į taikinį ir paleiskite šūvį.

Keturių taškų tarpusavio santykio suvokimas ir dėmesio sutelkimas į taikinį vadinama taikymo taisykle.

IV. ŠŪVIO METU NEKEISTI PADĖTIES

Piršto padėtis

Gaiduko svirtelė per vidurį tvirtai ir tolygiai spaudžiama rodомуoju pirštu.

Kvėpavimo, taikymo ir nuleistuko paspaudimo derinimas

1. Du kartus paprastai įkvėpkite (matyti, kaip sujuda taikikliai). Taisyklingai kvėpuojant taikikliai juda aukštin - žemyn.
2. Trečią ir ketvirtą kartą įkvėpkite giliau.
3. Iškvėpkite 1/3 oro ir 6-7 s sulaikykite kvėpavimą.

4. Šūvį paleiskite 4-5 s po kvėpavimo sulaikymo, toliau kvėpuokite kaip paprastai. Nesulaikykite kvėpavimo ilgiau kaip 7 s.

Šūvio užbaigimas

Kario padėtis ir taikymo linija šūvio metu išlieka stabili. To pasiekama laikant nuspauštą nuleistuką, taisyklingai kvėpuojant ir stebint taikinį per taikiklius mažiau-siai 2 s išgirdus šūvį.

PAGĖGIŲ JAUNIEJI ŠAULIAI-UGNIAGESIAI SUPAŽINDINTI SU SAUGIU ELGESIU ANT LEDO

Alvydas Mikašauskas | Nuotraukos Alvydo Mikašausko

Pirmieji žingsniai ant ledo visada turėtų būti atsargūs ir įvertinantys jo storį, nesvarbu, ar ant jo jau stovi tavo draugas, ar pažįstamas. Silpnescio priekrantės ledo trakstelėjimas trumpam sulaikė Pagėgių jaunuosius šaulius-gelbėtojus nuo praktinio užsiėmimo, tačiau patvirtinimas, kad ledas yra saugus (jo storis buvo didesnis nei 20 cm) suteikė drąsos ir užsiėmimai sėkmingai įvyko.

Ledas yra pakankamai saugus vienam žmogui eiti juo, kai jo storis yra ne mažiau 7 cm, o keliems žmonėms saugu keliauti, kai storis didesnis nei 10 cm. Ledas, kurio storis 20 cm gali atlaikyti iki 2,5 t. svorį. Žaidžiant, čiuožinėjant, slidinėjant ant ledo būtina vengti vietų, kuriose yra išlindusių žolių, augalų. Prie kranto, vandens srovės vietoje ir kur įteka pašalinis vanduo į vandens telkinį ledas visada yra plonesnis ir pavojingesnis. Jei ledas yra tamsus, baltas, apsnigęs ar su burbulais, tai jis yra nevirtas ir, norint ant jo lipti, šis turi būti ženkliai storesnis. Kelią per silpnescį ar įtartina ledą visada geriausia išbandyti su lazda – po smūgių į jį neturi pasirodyti vandens ir lazda negali užstrigti lede. Stiprus ledas yra žalsvos ar melsvos spalvos, skaidriu slysti smagiai ir lengviau. Ledo trakstelėjimas yra ženklas, kad ledas nėra vienalytis ir yra itin pavojingų vietų jame.

Jei iškeliavate į žygį ir norite įveikti užšalusį vandens telkinį, tai būtina turėti su savimi smeiges, gelbėjimo liemenę ir virvę. Tai būtinos priemonės ne tik

pačiam išsigelbėti įlūžus į ledą, bet taip pat jei tektų išgelbėti į nelaimę patekusį žmogų. Jei jau įlūžo ledas po kojomis, tai būtina kiek įmanoma plačiau ir greičiau išskleisti rankas, kad sulaikytumėte save nuo panirimo po ledą. Palindus po ledą pačiam išsigelbėti ar suteikti pagalbą kitam yra beveik neįmanoma. Net ploniausias ledas iš vandens pusės tampa neįveikiama kliūtis norintiems išsigelbėti, o gelbėtojas gali nespėti jo sulaužyti. Jei įlūžote į ledą, tai pirmiausia turite nepamiršti, apsiraminti. Po to su iškėstomis rankomis formuoti atramą lede ta kryptimi, iš kurios atėjote. Labiau patariama tai daryti atsirėmus nugara į ledą. Toliau būtina iškelti koją virš ledo ir taip iškėlus visą kūną ritintis kuo toliau nuo eketės. Pasiekus krantą būtina kuo greičiau pasikeisti rūbus (pradžiai juos išsigręžti, jei kelias iki namų tolimas) ir sušilti (iki namų bėgti,

sugrįžus gerti arbatą, nusimaudyti šiltoje vandenėje ir t. t.).

Norint padėti įlūžusiam žmogui pirmiausia panaudokite saugias priemones (virvę, pagalbą, kopėčias ar kitas per atstumą pasiekiamas). Jei jų neturite, galite naudoti savo rūbus (šaliką, striukę) ir nuslydę iki įlūžusiojo, laikant už vieno rūbo galo, jam paduoti kitą galą ir taip išgelbėti. Bet kuriuo atveju apie įvykį informuokite bendrąjį pagalbos centrą telefonu 112 ir klausykitės tolimiesnių nurodymų.

Pagėgių jaunieji šauliai išmėgino save vandens eketėje su neopreniniais kostiumais, gelbėjimo įgūdžių praktine pamoka buvo labai patenkinti. Kas pamokos pradžioje teigė, kad nelįs į vandenį, pamokai besibaigiant „gelbėjo“ draugus arba buvo „skęstančiuoju“.

ČIKAGOJE PAGERBTAS LAISVĖS GYNĖJŲ ATMINIMAS

LŠSI informacija | Nuotraukos iš LŠSI archyvo

Jau trečius metus iš eilės, siekiant kartu su Lietuva pagerbti Tėvynės laisvės gynėjų atminimą, Lietuvos šaulių sąjunga išeivijoje, Čikagos lietuvių bėgimo klubas ir skautai organizavo 9 km bėgimą ir 5 km ėjimą. Akcijos rėmėjas – Lietuvos generalinis konsulas Čikagoje.

Šalta sausio diena ir žvąrbus Mičigano ežero vėjas neišgąsdino bėgimo entuziastų. Jų susirinko gana daug. Lietuviška atributika pasipuošę kartu su bėgančiaisiais prie starto linijos rikiavosi dar gausesnis pėsčiomis įveikti 5 km atstumą nusiteikusių būrys. Tarp dalyvių buvo daug šeimų, vaikų, vyresnio amžiaus žmonių ir gerai žinomų lietuviškų organizacijų atstovų, kurie atvyko pagerbti pasiaukojusių dėl mūsų visų laisvės.

Lietuvos generalinis konsulas Čikagoje Marijus Gudynas susirinkus prie starto linijos priminė pagrindinį akcijos tikslą – atminti kritusias kruvinosios 1991 m. sausio 13-osios laisvės gynėjų aukas ir mirusius nuo sužalojimų, patirtų sovietiniams kariniams daliniams šturmuojant Vilniaus televizijos bokštą bei Radijo ir televizijos komiteto pastatą. Jie pagerbti tylos minute. Įveikus trasą, dalyviai vaišinti karšta arbata ir net kelių rūšių kareiviška koše. Tai buvo puikus metas pabendrauti, susipažinti ir pasidalinti prisiminimais.

Kiekvienais metais į šį renginį atvyksta vis daugiau dalyvių, o tai parodo,

kad net būdami toli nuo Tėvynės, prisimename tuos svarbius ir Lietuvos istoriją pakeitusius sausio įvykius, mūsų atmintyse išlikę aukų vardai. Gražia akcija priverčiame vėl visus prisiminti, kaip kovojome už Lietuvos laisvę, o jaunajai kartai skelbti, kad laisvę reikia branginti, tausoti ir ginti.

Sausio 15 d. Čikagos evangelikų liuteronų Tėviškės parapijoje įvyko dviejų istorinių ir labai reikšmingų įvykių Lietuvai ir mums pagerbimas. Tai Sausio 13-oji, Laisvės gynėjų diena ir Klaipėdos sukilimo 94-osios metinės. Garbingo Klaipėdos sukilimo minėjimas yra labai svarbus įvykis Lietuvos ir lietuvių tautos istorijoje. To meto Lietuva išsprendė vieną sudėtingiausių istorinių rebusų, atliko drąsiausią karinę, politinę, diplomatinę operaciją, kurios lemtis išsprendė lietuvių tautos lūkesčius: prijungta Mažosios Lietuvos dalis – Klaipėdos kraštas. Lietuva pravėrė langą į Europą, tapo jūrine valstybe su Klaipėdos uostu. Tai viena didžiausių ir reikšmingiausių Lietuvos geopolitinių pergalių, kuria didžiuojasi ir didžiuosis šiuolaikinė moderni Lietuva.

Tam skirtą pamokslą pasakė kun. L. Miliauskas. Išeivijos šaulių vadas J. R. Butkus už nuopelnus Mažajai Lietuvai ir Tėvynei įteikė Šilutės šaulių kryžį K. Vasiliauskui, kuris vasarą Natkiškėse įamžino Mažosios Lietuvos savanorių atminimą. Su Klaipėdos

sukilimo istorija supažindino Klaipėdos jūrų šaulių kuopos šaulė R. Bikulčius. Renginyje pagerbti ir kiti nusipelnę šauliai.

Šauliai pašventino Mažosios Lietuvos istorinę vėliavą, atvežtą iš Lietuvos, kuri garbingai primins Mažosios Lietuvos istoriją, papuoš Lietuvos šaulių sąjungos išeivijoje renginius, šaulišką rikiuotę. Minėjime tylos minute pagerbtas į amžinybę iškeliavęs brolis šaulys R. Šalaviejus, taip pat visi laisvės ir nepriklausomybės kovotojai, jų atminimas. Dalyvavo gausi lietuvių bendruomenė, jos nariai, parapijiečiai.

Nuotraukos iš **Danutės Matelytės** ir **Editos Ežerskytės** asmeninių archyvų

Šaulių studentų korporacija „Saja“ kviečia jaukiai įsitaisyti su arbatos puodeliu ir susipažinti su vyresnėmis sėmėmis šaulėmis, kurios savo energiją, žinias, asmeninę patirtį bei dalį savo laiko atiduoda dirbdamos visuomenei naudingą darbą ir už tai negaudamos jokio piniginio atlygio. Kaip jau turbūt supratote, kviečiame paskaityti apie savanorystę. Savo patirtimis dalinasi sajūnės Danutė ir Edita.

Trumpai primename, jog savanoriai dirba ne pelno siekiančiame sektoriuje, tai yra valstybinėse ir nevyriausybiniuose organizacijose, kurios veikia socialinėje, ekologinėje, kultūrinėje, sveikatos, gyvūnų globos, aplinkosaugos ar kitose srityse.

MANO SAVANORYSTĖ IR KELIOS BANALIOS TIESOS

Danutė Matelytė

Nors buvimas savanore ar savanoriu, priklausant tokiai sukarintai struktūrai kaip Lietuvos šaulių sąjunga, daugumai greičiausiai asocijuojasi su Krašto apsaugos savanorių pajėgomis, mano savanorystė su krašto apsauga neturi nieko bendra. Be to, savanoriauju ne laisvu laiku ar savaitgaliais, kaip būtų įprasta, bet maždaug 40 valandų per savaitę, kitaip tariant, esu savanorė pilnu etatu. Negana to, savanoriauju ne Lietuvoje, o Švedijoje.

Esu tikra, kad didelė dalis jaunųjų „Trimito“ skaitytojų yra šį bei tą girdę apie Europos sąjungos programą „Erasmus+“ ir vieną iš šios programos dalių – Europos savanorių tarnybą. Pati apie tai sužinojau dar būdama moksleivė

ir jau tuomet galvoje pradėjo kibėti mintis, kad vieną dieną būtinai pasinaudosiu šia galimybe. Taigi, tereikėjo pabaigti studijas ir metus padirbti ne patį įdomiausią darbą, kad toji primiršta mintis mane pasivytų ir pagaliau materializuotųsi. Truputis paieškos internete, keletas pokalbių su įvairiomis jaunimo organizacijomis įvairiose Europos šalyse, šiek tiek popierizmo ir dar šiek tiek laukimo, ir štai – nuo rugsėjo aš gyvenu Borås (Boros, antroji „o“ ilga) ir savanoriškai dirbu viename iš šio miesto jaunimo centrų.

Trumpai apie pačią savanorystę. Jaunimo centrai Švedijoje yra visiškai įprastos įstaigos, skirtos jauniems žmonėms leisti laisvalaikį. Tai nėra pri-

valoma popamokinė veikla su griežtai nustatyta dienotvarke, vaikai ir jaunuoliai patys nusprendžia, kada jiems ateiti ir ką atėjus veikti. Tai reiškia, kad lankytojai, be to, jog neįpareigojančiai leidžia laiką, tarkim, žaisdami stalo tenisą, patys taip pat siūlo savo idėjas bei organizuoja sau įdomias veiklas. Kitaip tariant, organizacija skatina ir sykiu suteikia visas galimybes jaunam žmogui pačiam kurti savo laisvalaikį, ne tik vartoti tai, ką gauna iš aplinkos. Mano, taip pat kartu su manimi atvykusio savanorio iš Graikijos ir dar trijų profesionalių jaunimo darbuotojų paskirtis tame centre – užtikrinti sklandžią jo veiklą bei pasirūpinti, kad visi mūsų lankytojai jaustųsi saugūs ir laukiami, o jų idėjos – išklausytos ir įgy-

vendintos. Turbūt net nereikia minėti, kad tokiose organizacijose ypatingas dėmesys skiriamas pilietiškumo ir tolerancijos ugdymui, o įvairios nusistovėjusios normos atvirai kvestionuojamos ir netgi kritikuojamos.

Norėčiau pabrėžti, kad rašydama šį tekstą nesistengiu kaip nors reklamuoti savanorystės idėjos. Ir be manęs yra daugybė žmonių, kurie puikiai tai daro, be to, šį tekstą skaito šauliai – ne ta auditorija, kuriai reikėtų priminti, kodėl svarbu yra savanoriškai prisidėti prie geresnės visuomenės ir valstybės kūrimo. Taigi, tiesiog trumpai dalijuosi savo asmenine patirtimi, kartu patvirtindama (ar paneigdamą) vieną kitą banalią tiesą.

Būtent tokį savanoriškos tarnybos pobūdį pasirinkau neatsitiktinai: darbas su jaunimu man atrodo nenuobodus ir prasmingas, pati visuomet buvau aktyvi jaunimo organizacijų narė. Bet nemeluosiu, kai sužinojau, kad dauguma jaunuolių, besilankančių tame jaunimo centre, yra visai ne jaunuoliai, o tiesiog 10–13 m. amžiaus vaikai, sunerimau. Jeigu jau visai atvirai, darbas su vaikais man niekada neatrodė patrauklus ar kuo nors įdomus, todėl prieš išvažiuojant galvoje sukosi labai įvairios ir ne-

itin pozityvios mintys. Jau būnant Švedijoje ir pradėjus dirbti, supratau, kad visi ligtoliniai nuogastavimai įgavo realų pavidalą. Komforto zona buvo likusi toli Lietuvoje. Vaikai, praktiškai nekalbantys angliškai, aš, praktiškai nekalbanti švediškai, daugybė naujų veidų kiekvieną dieną ir nesibaigiantis srautas naujos informacijos – jaučiausi visai, bet tik nekomfortiškai. Bet turbūt čia ir slepiasi visas žavesys ir banali tiesa, kurią galiu paliudyti 100 proc.: gyvenimas prasideda ten, kur baigiasi komforto zona!

Jau kuris laikas, kai aš vėl patogiai įsitaikiusi komforto zonoje. Kadangi esu žmogus, gana nesunkiai prisitaikantis prie besikeičiančių aplinkybių, gal todėl ir ryžausi šitai savanorystės avantiūrai. Kas dieną einu į darbą, prie kurio jau pripratau ir kuris, skirtingai nei įsivaizdavau, pasirodė esantis įdomus ir pilnas įvairių iššūkių, na, o seną rutiną tiesiog pakeitė nauja. Švedų kalbos barjeras, žinoma, dar ilgai neleis jaustis visiškai komfortabili, bet, tai, kad savanoriauju ne kur kitur, o Švedijoje, tas barjeras, mokant anglų, yra įveikiamas. Kur aš lenkiu? Pati ne kartą esu girdėjusi, kad tokios avantiūros kaip savanorystė, kelionės aplink pasaulį ar tiesiog metai, praleisti svetur, apverčia žmogaus gyvenimą aukštyn kojom ir padeda at-

rasti jame Prasnę. Prisipažinsiu, galbūt kažko panašaus tikėjausi ir aš, tačiau ši banalybė mano atveju nepasitvirtino. Gyvenimas gal ir pasisuko 180 laipsnių kampu ir dabar į daug ką galiu pažvelgti iš visiškai kitos perspektyvos, bet turiu pasakyti, kad savaime tai nesuteikia jokių atsakymų į egzistencinius klausimus, tiesiog padaro atsakymų ieškojimą žymiai įdomesnį.

Tačiau noriu patikinti: žavesys, atsiradus rutinai, niekur nedingo! „Gap year“ (lt. metinė pertrauka), savęs paieškos svetur – kaip tai bepavadintum, visa tai savyje turi užprogramuotą daugybę nuotykių, kelionių, įdomių žmonių, nutikimų ir dar daugiau juokingų istorijų, kurias šį kartą pasilaikysiu sau. Visa tai, be įgytos profesinės patirties ir naujų įgūdžių bei gebėjimų, neabejotinai praturtins bet kieno gyvenimą ir, aišku, gyvenimo aprašymą. Apskritai, kai mąstau apie šiuos mėnesius Švedijoje, man atrodo, kad savanoriaudama gaunu kur kas daugiau nei duodu. Žinau, banalu, bet ne vienas mano sutiktas savanoris galvoja taip pat. Todėl, nors ir ketinau apsieiti be tiesioginių raginimų, visgi norėčiau priminti, kad panašių galimybių savęs ieškojimui ir ypač savanorystei yra apstu. Todėl banaliai sakau: naudokitės jomis!

Edita Ežerskytė

APIE LIETUVIŠKUMĄ PRANCŪZIŠKAI

Dešimt mėnesių praleidau Prancūzijoje, Lione, mieste, kuris pasauliui dovanojo brolius Liumjėrus su pirmaisiais filmais, rašytoją-lakūną Antuaną de Sent Egziuperi ir jo „Mažąjį Princą“, meilės poetę Louise Labé, fiziką André-Marie Amperą, kunigą Abbé Pierre, įkūrusį „Emmaus“ organizaciją... Dabar tai yra miestas, kuriame telpa ne tik žmonijos antikinis palikimas, ne tik paminklai ir

gatvės, bet ir mano pačios maža istorija. Pateikiu jums tekstą, rašytą man dar būnant ten, truputį pataisytą, bet iš esmės jame – viskas, ką tuo metu jaučiau ir kuo gyvenau. Štai kaip viskas buvo.

Šiandien 5-oji trečiojo man mėnesio Prancūzijoje diena.

Sunku patikėti, kad gyvenimas užsie-

nyje bėga taip greitai ir... sykiu taip lėtai. Iš pradžių lyg ir neturi, kur dėtis, ką daryti, ko imtis, ieškai visų įmanomų ryšių, įmanomų galimybių, vėliau – jos tave perpildo ir nuo visko pavargsti, o tada apima namų ilgesys. Bet galiausiai viskas susitvarko taip, kad patirtis, sutikti žmonės, aplankytos vietos, suprastos (atrastos) tiesos atsveria ilgesį ir tik džiaugiesi, jog patekai čia,

juk parsiveši į gimtus namus didelį turtą – istorijas.

Per tuos keletą mėnesių spėjau atrasti 45 jaunus prancūzų savanorius, kurie atlieka pilietinę tarnybą (pranc. le service civique). Tai nuo 16 iki 25 metų amžiaus jaunuoliai, kurie nuo 6 iki 12 mėnesių pasiryžta dirbti visuomenei naudingą darbą. Taip, jie už tai gauna atlygį, kurio didžiąją dalį skiria valstybė, pastarasis taip pat yra ganėtinai simboliškas, lyginant su įprastinėmis prancūziškomis algomis. Dauguma šių jaunuolių yra pasimetę, nežino, ko nori iš gyvenimo, kokių profesiniu keliu eiti, tad nutaria pirmiau bandyti užsiimti

„Sunku patikėti, kad gyvenimas užsienyje bėga taip greitai ir... sykiu taip lėtai.“

šia veikla, kuri oficialiai yra skirstoma į devynias kategorijas: kultūra ir laisvalaikis; tarptautinis vystymasis ir humanitarinė veikla; mokslas visiems; aplinka; skubi pagalba krizės atveju; atmintis ir pilietiškumas; sveikata; solidarumas; sportas. Pasirinkimas tikrai gausus, tad nenuostabu, kad šį kelią renkasi vis daugiau jaunų žmonių, o tarp jų – nemažai manančių, jog ši pilietinė tarnyba turėtų būti privaloma kiekvienam! Aišku, tai skamba ganėtinai utopiškai, nes valstybė tikrai neišgalėtų leisti tokio masto išlaidų, bet idėja tikrai graži ir verta dėmesio – juk jei yra taip galvojančių, vadinasi, tie savanorystės metai nepraeina veltui.

Visgi šie 45 Lione veikiantys jaunuoliai tėra viena maža dalelė visų Prancūzijos savanorių, kurie dažnai atlieka tikrai nelengvą darbą! Būtent mano organizacijoje kiekvienas dirba 4 dienas, mažiausiai 24 valandas per savaitę, kaip

yra reglamentuota, bet įprastai dirbama pilna darbo diena ar net ilgiau. Dvi dienas užsiimama vienu projektu, kitas dvi – kitu (na, o įžymysis laisvasis pirmadienis – skirtas asmeniniam projektui). Savanoriai yra įtraukti į pačių įvairiausių projektų kūrimą, tvarkymą bei valdymą: vieni dirba su pabėgėliais, kiti eina į privačias įmones ir moko rūšiuoti atliekas, tretį važiuoja sunkvežimiais į romų arba, kaip sako prancūzai, kelionės žmonių (pranc. les gens du voyage) gyvenamas vietas ir ten veda pamokas vaikams (sunkvežimiai atstoja mokyklos pastatą). Projektų gausa, išradinimas ir bendradarbiavimas su įvairiomis asociacijomis, įmonėmis, valstybės įstaigomis tikrai stebina! Matyti ir kokią naudą jie teikia, nes dauguma projektų vykdomi ne pirmus metus, o

visuomenė juos vertina. Pats projektų pasirinkimas vyksta gan paprastai: savanoris pareiškia savo norus, pageidavimus, pateikia savo motyvus ir taip juos renkasi. Kiekvienas iš šių pilietinės tarnybos jaunuolių – ypatingas, juk reikia didelės drąsos, kad ryžtumeisi taip drastiškai keisti savo gyvenimą. Taip sakau, nes, kaip jau spėjau pastebėti, dauguma jų ne vietiniai lijoniečiai, o atvykėliai iš kitų Prancūzijos miestų, atsikraustę būtent dėl šios pilietinės tarnybos. Mane labai nustebino, kad į šią programą įsitraukę ypač jauni žmonės. Sutikau ne vieną 16-metį, kuris neturėjo mokyklos brandos atestato. Dar labiau stebina, kad tai nėra kažkas labai neįprasto: nepatiko mokykla, nepatiko mokytis, na ir kas, reikia eiti dirbti, veikti, ieškoti savęs. Žmonės nėra tokie užsidarę ar įsibaiminę, kad būtiniausia ir svarbiausia gyvenime – baigti mokyklą, universitetus. Tiesą sakant, mane vis dar kaskart suglumina, kai išgirstu,

kad ne, neketinu stoti į universitetą, ne man tai. Ir tai tikrai nutinka, sakyčiau, šioje aplinkoje net dažnai. Lietuva šiuo klausimu turi susikūrusi nemažą kompleksą, nemažą „diplomas man suteiks darbą, gyvenimo prasmę“ efektą, ne-

„Per tuos keletą mėnesių spėjau atrasti 45 jaunus prancūzų savanorius, kurie atlieka pilietinę tarnybą (pranc. le service civique). Tai nuo 16 iki 25 metų amžiaus jaunuoliai, kurie nuo 6 iki 12 mėnesių pasiryžta dirbti visuomenei naudingą darbą.“

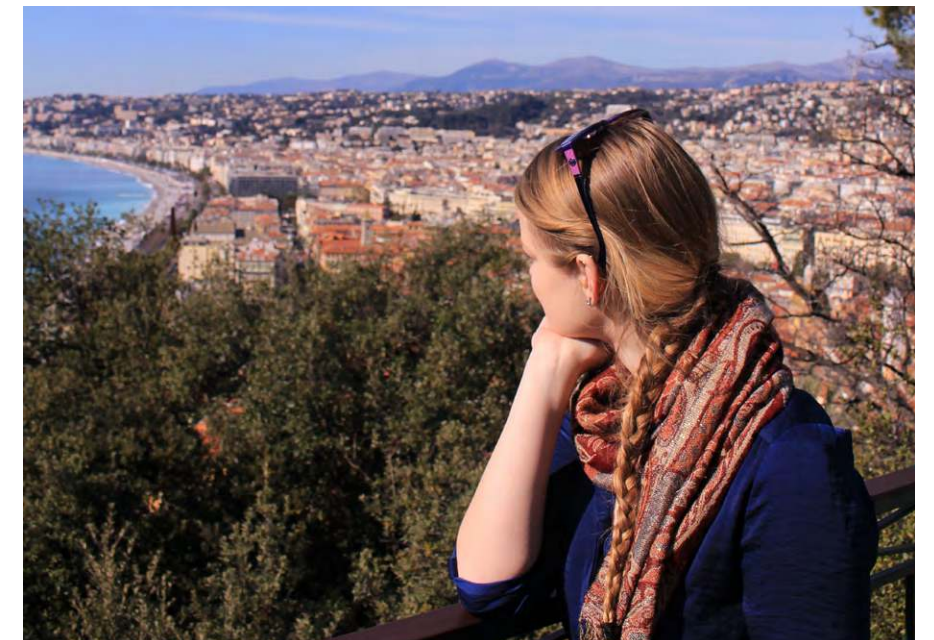
paisant to, kad net nesupranti nei ką mokaisi, nei kodėl, nei ar tai tau patinka, tave domina. Tai labai gadina mus, jaunus žmones, nes smukdo mūsų įvairiapusiškumą, potencialą būti ne tik diplomuotu universiteto specialistu, bet, pavyzdžiui, ir puikiu ūkininku, kuris rūpinasi ir bando išrasti naujų būdų, kaip pagerinti kiaulių gyvenimo sąlygas (taip, viena iš savanorių man pasakojo apie tai pridėdama istoriją apie savo praktiką česnakų laukuose).

Aš pati esu Edita, ES programos „Europos Savanorių Tarnyba, EST“ (angl. „European Voluntary Service“, EVS) savanorė, gyvenu kartu su dar dviem EST savanoriais – mergina iš Rumunijos ir vaikiną iš Vengrijos. Mes papildom tuos 45 Prancūzijos pilietinės tarnybos savanorius ir sudarom didelę 48 žmonių grupę. Džiaugiuosi pakliuvusi į tokią autentišką aplinką, nes būtent čia atsiveria Prancūzijos mikrovisuomenė, kuri leidžia susidaryti šokią tokią nuomonę apie pačią šalį. Matyti, kaip prancūzų savanoriams visgi sunku bendrauti angliškai (tai puikiai patikrino iš pradžių visai prancūziškai nekalbėjęs savanoris vengras), kaip jie myli savo šalį, kultūrą, bet yra ir atviri, nes beveik kas antras – neprancūziškos kilmės. Gal būtent todėl mes, užsieniečiai, ir mūsų kilmė jų nestebina: būti kitokiu čia reiškia būti kaip visi. Visgi matyti, kaip jiems sunku suvokti, kas yra Lietuva (tuo labiau, kad Lietuva ir Latvija prancūziškai yra beveik tokie patys žodžiai – „Lituanie“ ir „Lettonie“). Manęs nestebina, kad visuomet pasakojant apie savo šalį reikia pridėti ir koordinatas: tai už Lenkijos

į rytus ir šiaurę esanti šalis, kurios sostinė Vilnius. Tada seka poros minučių sostinės tarimo pamoka. Bet aš niekada nepavargstu nuo to. Man nesunku aiškinti, kad mūsų gimtoji kalba nėra rusų, kad lietuvių kalba turi daugiausiai archajiškų indoeuropiečių prokalbės reliktų, kad mes esame maži, bet mokame žaisti krepšinį, o futbolo ne, kad ilgai gyvenome po Rusijos padu ir kad ne viena šeima turi Sibiro tremtyje gimusių bei augusių giminių. Juokingiausia yra aiškinti, kad Lietuvoje yra geografinis Eu-

romą reikia susikurti pačiai, t. y., aiškinti, kad taip, mes tikrai ypatingi ir turim, ką apie save pasakyti.

Iš dalies man taip smagu dėl to, kad visa tai įsirežę many, šie faktai – dalis mano identiteto. Ir tie patys aiškinimai man nėra nuobodūs, nes žinau, kad kažkas išliks jų atminty ir kad tie žmonės dabar Lietuvą matys kitaip, matys per mano perspektyvą... arba ji apskritai pradės egzistuoti jų galvose! Kol kas šiuos kelis mėnesius mano misija buvo tokia.

ropos centras, bet, aišku, tada reikia išaiškinti, kad geografinis nėra tolygu geopolitiniam (lyrinis nukrypimas: ir kartą taip aiškinant vienas ukrainietis pastebėjo, kad jie turi lygiai tokį patį geografinį Europos centrą, aišku, Ukrainoje). Man smagu, nes išskirti-

Savanorystę baigiau ir grįžau su nepakartojamu prisiminimų kraičiu. Linkiu kiekvienam pasvarstyti apie tokią galimybę – gal užsienyje, gal Lietuvoje, bet būtinai išbandyti, nes nustebsite, kiek visgi daug galima gauti iš šios veiklos.

LIETUVOS KARVEDYS, PERŽENGĘS VOLGĄ!

KRISTUPO RADVILOS PERKŪNO ŽYGIAMS ATMINTI

Kristupas Radvila Perkūnas. Vytauto Didžiojo karo muziejaus rinkiniai. Lietuvos krašto apsaugos ministrai ir kariuomenės vadai, I tomas, LDK didieji etmonai ir sukilimų vadai, 2008, p. 87.

Prof. Jonas Vaičenonis (Vytauto Didžiojo universitetas)

XV a. pradžioje, palaužus Vokiečių Ordino galybę, prabėgus vos keliems dešimtmečiams Lietuvai iškilo nauja grėsmė iš rytų – Maskvos valstybė. Vienos nuožmiausių kovų su ja vyko XVI amžiuje. Nuo pastarojo amžiaus pradžios Maskvos valdovai atvirai kišosi į Lietuvos vidaus reikalus. Valdant Ivanui IV (1533–1584), besiplečianti Rusija peržengė rusėniškų žemių ribas ir intensyviai veržėsi vakarų kryptimi, pagrindinį dėmesį kreipdama į Livonijos žemes. Čia buvo ekonominei plėtrai būtini uostai, kuriuos ji siekė užvaldyti. Karo dėl Livonijos metu Lietuva

laikėsi gynybinės taktikos, galiausiai nesugebėjo atsispirti. Kova dėl Livonijos, neturint kitos išeities, pastūmėjo Lietuvą sudaryti uniją su Lenkija. Na, o amžiaus antrojoje pusėje, vykstant permainingai kovai, sumanių karvedžių dėka pavyko atsitiesti, prieš Maskvos valstybę pasiekti ne vieną pergalę ir susigrąžinti Livoniją bei dalį kitų prarastų teritorijų. Šiandien, minėdami 470 metų gimimo sukaktį, Jums papasakosime garbingos Lietuvos kunigaikščių giminės atstovo Kristupo Radvilos Perkūno istoriją, kuri kupina sumanumo, ryžto, kovos ir bravūros.

Gyvenimo štrichai

Kristupas Radvila Perkūnas gimė 1547 m. vasario 9 d. (kitais šaltiniais remiantis 1548 m. balandžio 10 d.), mirė 1603 m. lapkričio 20 d. Lososinoje, netoli Slonimo. Palaidotas 1604 m. balandžio 8 d. Lietuvoje, Vyžuonose esančioje evangelikų reformatų bažnyčioje. Vėliau perkeltas ir palaidotas Kėdainių evangelikų reformatų bažnyčios kriptoje – Radvilų mauzoliejuje. Tai Mikalojaus Radvilos Rudojo ir iš Didžiosios Lenkijos kilusios Kotrynos Ivinskos sūnus. LDK vyriausiasis et-

Lietuvos husaras XVI a. aštuntas dešimtmetis. Ubi fere Europae, Asiae atque Africae equitandi ratio propria ewpresaa est. Köln 1577. R.Sikora, R.Szleszyński, *Husaria Rzeczpospolitej*, Warszawa, 2014, s. 130.

monas. Buvo keturis kartus vedęs, turėjo dvi dukteris ir tris sūnus. Garsėjo išdidžiu ir ūmiu charakteriu, tęsė tėvo pradėtą evangelikų reformatų tikėjimo plėtrą Lietuvoje. Jaunystėje įgijo tik namų išsilavinimą. Gyvenimo keliui didelės įtakos turėjo tėvo Mikalojaus Radvilos Rudojo, vieno įtakingiausių Lietuvos didikų, statusas valstybėje. Karinę tarnybą pradėjo 1564 m. kartu su tėvu dalyvaudamas pergalingame mūšyje prie Čašnikų. Vėliau nuolat dalyvavo kovose su Maskvos kariuomene iki pat Livonijos karo pabaigos. 1566–1567 m. Gardino seimo metu, iš Žygimanto Augusto gavo LDK raikytojo pareigas. Tai buvo pirmoji valstybinė nominacija. 1567 m. Radoškovičių kampanijos metu vadovavo dvaro kavalerijos kuopai. 1569 m. gavo LDK pataurininko pareigas. 1572 m. keletą metų tarnybą kariuomenėje vainikavo Žygimanto Augusto privilegija, suteikianti LDK rūmų etmono pareigas (ilgainiui jos buvo vadinamos lauko etmono pareigomis – J. V.). Stepono

Batoro valdymo pradžioje jam buvo patikėta LDK rytinių sienų apsauga. 1577–1579 m. K. Radvila buvo aktyvus visų karinių kampanijų Livonijoje dalyvis. Ypatingai pasižymėjo kovų su caro Ivano IV kariuomene metu. Šie kariniai žygiai ne tik išgarsino etmoną, bet ir suteikė didvyrio laurų vainiką. Gera žinodamas karinių veiksmų teatrą, taip pat turėdamas puikų karinį talentą jis buvo vienas vertingiausių Stepono Batoro pagalbininkų. Būdamas LDK rūmų etmonu nuo 1579 m. ėjo LDK vicekanclerio pareigas, o 1584 m. tapo Vilniaus vaivada, tokiu būdu užimdamas vieną aukščiausių Lietuvos politinių postų. Buvo protestantų ir stačiatikių teisių gynėju. 1586–1589 m. rūpinosi Biržų tvirtovės statyba, kuri tapo pagrindine etmono rezidencija. Nuo 1589 m. LDK vyriausiasis etmonas (ilgainiui šios pareigos imtos vadinti didžiojo etmono pareigomis – J. V.). 1595 m. rūpinosi Lietuvos apsauga nuo kazokų puldinėjimų. 1601 m. karo su švedais metu Livoni-

joje laimėjo Kuoknesės kautynes, užėmė Cėsių pilį. Tai buvo paskutinė jo kaip etmono karinė kampanija. Nepaisant paviršutiniško išsilavinimo buvo puikus praktikas, manevrinio karo ir aukštų taktinių gebėjimų specialistas.

Reidas, išgarsinęs kunigaikštį

1581 m. viduryje karalius Steponas Batoras, sutelkęs apie 47 tūkstančius karių, iš kurių 23 tūkstančius sudarė Lietuvos pajėgos, išsirengė į trečiąją jau kelis metus trunkančios kampanijos žygį. Jo tikslas – Pskovas. Pakeliui 1581 m. rugsėjo 21 d. buvo užimta kapituliuavusi Ostrovo pilis, o dar po trijų dienų apsuptas Pskovas. Maskvos didžiosios kunigaikštystės kariuomenės kontroliuojama ir gerai įtvirtinta pilis buvo sunkiai paimama. Steponas Batoras atsisakė tiesioginio Pskovo puolimo ir pradėjo ilgą apsiaustį, kuri, be kelių susidūrimų su bandančiais į pilį prasiveržti rusų būriais, tęsėsi iki 1582 m. pradžios. Per visą apgulos

” **Strategiškai Rusijos pasienyje K. Radvila turėjo palaikyti karinės grėsmės įtampą, o susiklosčius palankioms aplinkybėms įspūdžio sustiprinimui giliau įsiveržti į priešininko teritoriją. Tačiau prie Vitebsko surinkęs visus savo turimus dalinius rūmų etmonas nusprendė imtis iniciatyvos.**

laiką Pskovas atrėmė 31 puolimą ir pats surengė net 43 išpuolius. Sudėtinė trečiojo Stepono Batoro žygio prieš Maskvos didžiąją kunigaikštystę dalyviu tapo LDK rūmų etmono Kristupo Radvilos vadovaujama pajėgų įsiveržimas į priešininko teritorijos gilumą. Kariniu požiūriu sėkmingai įgyvendintas šio reido planas turėjo didelę politinę reikšmę ir betarpiškai turėjo įtakos deryboms dėl karo baigties. LDK kariuomenės reido metu rūmų etmono K. Radvilos žinioje buvo ne mažiau kaip 4390 karių, kurių pagrindą sudarė husarai, alginikai raiteliai, Lietuvos kazokai ir totoriai, taip pat nedidelis skaičius pėstininkų ir artilerijos. Mokslinėje literatūroje šis reidas dar yra įvardinamas žygio ar niokojamosios ekspedicijos pavadinimais.

Pagal valdovo Stepono Batoro pradinį planą K. Radvila turėjo išimtinai saugoti LDK sienas nuo rusų antpuolių. K. Radvilai buvo įsakyta žygiuoti prie Veližo ir iš ten pulti Toropeco ir Bialos pilių apylinkes. Jis turėjo veikti sinchroniškai su pagrindinėmis Stepono Batoro vadovaujamos kariuomenės pajėgomis. Strategiškai Rusijos pasienyje K. Radvila turėjo palaikyti karinės grėsmės įtampą, o susiklosčius palankioms aplinkybėms įspūdžio sustiprinimui giliau įsiveržti į priešininko teritoriją. Tačiau prie Vitebsko surinkęs visus savo turimus dalinius rūmų etmonas nusprendė imtis iniciatyvos. Liepos pabaigoje K. Radvila su savo kariais iš Vitebsko atvyko į Veližą, kur plaustais buvo pristatyta artilerija ir amunicija. Žygio metu buvo

„Sėkmingas reidas, palaužęs Maskvos galią, kunigaikščiui Kristupui Radvilai pelnė Perkūno vardą.“

laikomasi išdegintos žemės taktikos, kartu egzistavo ir tiesioginis ryšys su valdovo stovykla. Be Kristupo Radvilos kariams žygyje vadovavo Oršos seniūnas Filionas Kmita, LDK raštininkas Mykolas Haraburda, Trakų pakamaris Bogdanas Oginskis, rotmistras Gabrielis Holubekas ir Martynas Kurcas, Pranciškus Puciata ir Ali bekas. Iš Veližo į Maskvos didžiąją kunigaikštystę K. Radvila pasiuntė žvalgus, kurie turėjo surinkti reikalingą žygiui informaciją. Aštuonių mylių atstumu nuo Toropeco prie Nemezės upės susijungė K. Radvilos ir F. Kmitos vadovaujamos pajėgos. Rugpjūčio 21 d. prie Šelomos upės įvyko pirmas mūšis su rusais, kur buvo sumušta apie 3000 jų karių. Toliau K. Radvilos kariuomenė pasuko Ržovo link. Miškais apaugusią teritoriją įveikti padėjo mobilieji kariauti įpratę Lietuvos kazokai ir prieš metus į Stepono Batoro kariuomenę iš Maskvos tarnybos perbėgęs Nogajaus Ordos totorius su savo karių būriu. Išėjus iš miškų zonos rūmų etmono kariuomenė pasiekė rusų žemių centrines sritis, Tverės žemės, kurios buvo tankiai gyvenamos. Šiame žygio etape

Husaras, XVI a. pabaiga, paveikslas fragmentas. Hochzeitskodex Erzherzog Ferdinands II.: Ferdinand und Wilhelm, Sigmund Elsässer, Innsbruck, 1582. Kunsthistorisches Museum Wien, Kunstkammer. J.Gutowski, *Butawy i buzdygany w Polsce od XVI do XVIII wieku*, Warszawa 2015, s. 44.

K. Radvila ėmėsi visų atsargumo priemonių. Kariuomenę suskirstė į tris didelius taktinius vienetus. Kairiajame kariuomenės judėjimo sparne buvo išdėstyti kazokų pėstininkai, centre K. Radvilos, F. Kmitos ir visos lenkų kuopos, o dešiniajame sparne – Lietuvos totoriai ir totoriai algininkai. Centrinė kariuomenės vora per dieną

nužygiuodavo kelias mylias (mylia – apie 8 km – J. V.) ir įrengdavo stovyklą, na, o sparnuose esantys kazokai ir totoriai iš šonų 7–8 mylių spinduliu siaubdavo apylinkes. Kartais totoriai pasiekdavo ir dešimties mylių atstumu siekiančias vietas. Paprastai kas antrą dieną kariai ilsėdavosi. Siekiant įgyvendinti žygio sumanymą,

1581 m. Stepono Batoro karinės kampanijos LDK rūmų etmono Kristupo Radvilos reidas

Data: 1581 m. liepos pabaiga – spalio 22 d.

Vieta: Maskvos didžiosios kunigaikštystės žemės į šiaurės rytus nuo Vitebsko.

Kovotojai:

Lietuvos kariuomenė

- Ne mažiau kaip 4390 karių.
- Vadovaujami LDK rūmų etmono Kristupo Radvilos. Jam talkino Oršos seniūnas Filionas Kmita, LDK raštininkas Mykolas Haraburda, Trakų pakamaris Bogdanas Oginskis, rotmistrai Gabrielis Holubekas ir Martynas Kurcas, Pranciškus Puciata ir Ali bekas.
- Žuvusiųjų tikslaus skaičiaus nenustatyta.

Rusijos kariuomenė

- 8–10 tūkst. karių.
- Rusijos kariuomenės telkiniui ties Rževu vadovavo vaivada Ivanas Buturlinas.
- Žuvo apie 10 tūkst. žmonių, iš jų apie 3000 karių.

Žygio metu įveiktas daugiau nei 850 km atstumas, nusiaubta apie 60 tūkst. kv. km teritorija, sudeginti 6 rusų miestai, šimtai kaimų.

pajėgų daliniams buvo griežtai privaloma laikytis drausmės ir nakčiai reikėdavo sugrįžti į stovyklą. Jei to nepavykdavo padaryti, atitolęs dalinys tai turėdavo padaryti bent jau kas antrą dieną. Rugpjūčio 25 d. K. Radvilos pajėgos nusiaubė Rževo apylinkes ir pasuko Staricos link, kuri tuo metu buvo faktinė Rusijos sostinė ir valdovo rezidencija. Antra vertus, tai viena iš aštuonių Rusijos mūrinių pilių. Peržengęs Volgos upę ir nusiaubęs Staricos apylinkes, K. Radvila atsitraukė. LDK kariuomenės pajėgos pasuko Pskovo link. Pakeliui buvo pasiektas Volgos aukštupys. Rugpjūčio 29 d. artėjant Toropeco link įvyko mūšis su pilies įgula, kuri žygiavo pagalbon savo carui. 1000 karių priešininko įgula buvo sumušta. Mūšio metu nukauta apie 300 rusų karių. Rugsėjo 4 d. K. Radvilos pajėgos pasiekė Dauguvos ir Volgos upių vandenskyrą, kur vykdė žvalgybą ir ilsėjosi. Rugsėjo 9 d. prie Pavlovo kalno įvyko dar vienas susirėmimas su Toropeco pilies įgula. Mūšio metu nukauta 200 rusų šaulių. Toliau buvo siaubiamos Dubno apylinkės, čia dar sykį susikauta su šauliais iš Toropeco, kurie buvo nugalėti. Vėliau užimtas Cholmas. Iš ten Lovatės upės pakrantėmis žygiuota į Senąją Rusiją,

esančią prie Ilmenio ežero. Sekančiu LDK kariuomenės taikiniu buvo stipri rusų Prochovo pilis. Spalio pradžioje pakeliui mažesniais būriais nusiaubtos Opokos apylinkės ir vos neužimta Opokos pilis. Šių susirėmimų metu į nelaisvę paimtas rusų pajėgų vadas kunigaikštis Obolenskis. Prochovą K. Radvila su pagrindinėmis pajėgomis pasiekė po dešimties dienų. Čia jis paliko didžiąją dalį pajėgų, o pats su šešiais lenkų ir vengrų algininkų būriais išvyko į prie Pskovo esančią Stepono Batoro stovyklą, kurią pasiekė 1581 m. spalio 22 d. Jau kitą dieną K. Radvila valdovui pateikė žygio ataskaitą ir įteikė atgabentus belaisvius.

K. Radvilos vadovaujamas žygis buvo siaubiamasis. Kareiviai degino kaimus ir miestelius. Belaisvių imta mažai, nes rusų bajorai buvo išsibėgię, o valstiečių įsakyta gailėtis. Apytikriais skaičiavimais LDK kariai įveikė daugiau nei 850 kilometrų atstumą. Žygio metu buvo nusiaubta apie 60 000 kvadratinų kilometrų teritorija, sudeginti 6 rusų miestai, šimtai kaimų. Pačių lietuvių skaičiavimu rusai neteko apie 10 000 žmonių. LDK pajėgų nuostoliai buvo minimalūs. Dauguma totorių ir kazokų išsivaiškščiojo arba tapo nepriklausomi, kad galėtų kariauti ki-

tur. Materialinius nuostolius su kaupu kompensavo karo grobis. Daugiausiai nukentėjo žirgai, kurie ilgo žygio metu be vežimų privalėjo gabenti visą karinę amuniciją ir karo grobį.

LDK kariuomenės žygis puikus karybos ir politikos derinimo pavyzdys. Sėkmingai įgyvendinusios siaubiamąjį žygį K. Radvilos vadovaujamos pajėgos ne tik prisidėjo prie Pskovo apgulos, bet ir turėjo svarbią politinę reikšmę. Žygio metu nusiaubtas svarbus Maskvos didžiosios kunigaikštystės Staricos ir Rževo regionas. Grėsmė asmeniniam caro domeniui politiškai buvo reikšmingesnė nei visos trys Stepono Batoro karinės kampanijos kartu paėmus, nes privertė Ivaną IV pradėti derybas dėl paliaubų. Sėkmingas reidas, palaužęs Maskvos galią, kunigaikščiui Kristupui Radvilai pelnė Perkūno vardą. Garsas apie žygį buvo plačiai paskleistas XVI a. proginėje literatūroje: 1582 m. išleistame Pranciškaus Gradovijaus „Maskvos kelionės aprašyme“, 1583 m. – Jano Kochanovskio „Kelionėje į Maskvą“ ir Elijaus Pelgrimovskio „Asmeninėje pagnirikoje Kristupui Radvilai“, 1585 m. – Andriaus Rimšos „Dešimtmečio pasakojime“ bei 1592 m. išleistoje Jano Radvano „Radviliadoje“.

Parengta pagal:

K. Antanaitis, Lietuvos kariuomenė Livonijos karo kampanijose 1578–1581 m., *Karo archyvas*, t.20, Vilnius, 2005, p.50–100.

J.Gutowski, *Butawy i buzdygany w Polsce od XVI do XVIII wieku*, Warszawa 2015.

D. Kupisz, *Połock 1579*, Warszawa, 2003.

Poczet hetmanów Rzeczypospolitej. Hetmani litewscy, Warszawa, 2006.

R.Ragauskienė, Kunigaikštis Kristupas Radvila Perkūnas, *Lietuvos krašto apsau-*

gos ministrai ir kariuomenės vadai, I tomas, LDK didieji etmonai ir sukilimų vadai, 2008, p. 87–95.

R.Sikora, R.Szleszyński, *Husaria Rzeczypospolitej*, Warszawa, 2014.

Žymiausi Lietuvos mūšiai ir karinės operacijos, Vilnius, 2013.

J.Vaičėnionis, *Lietuvos karyba. Nuo baltų iki XXI a. Kariuomenė, fortifikacija, mūšiai ir karvedžiai*, Šviesa, 2011.

T.Venclova, *Vilniaus vardai*, R.Paknio leidykla, Vilnius, 2006, p. 72

Išrinktas geriausias 2016-ųjų jaunųjų šaulių būrelio vadovas

Sigita Bietkytė

Daug metų Lietuvos šaulių sąjungoje būrelių vadovai dirba su jaunaisiais šauliais, aukoja savaitgalius, atostogas. Tačiau ar pakankamai dažnai jiems pasakoma „ačiū“, ar nuoširdžiai atsidėkojama. Šaulių studentų korporacijos „Sąja“ nariai, dar patys atsimindami savo geras jaunųjų šaulių dienas ir iš moksleiviškų kerų jau išaukę, inicijavo Geriausio jaunųjų šaulių padalinio vado konkursą.

Iš pradžių buvo apibrėžti konkurso nuostatai ir reikalavimai, kuriuos konkursantai turėjo atitikti. Būrelių vadovų kandidatūrą siūlė patys jaunesni šauliai, kurie internete pildė anketas ir siuntė linksmas nuotraukas su vadovais. Nuostatuose buvo apibrėžta, kad vadovas bus vertinamas pagal turimą jaunųjų šaulių skaičių, jų dalyvavimą pakopinėse ir vasaros stovyklose, jaunųjų šaulių pakopų pasikėlimą per vienerius metus, bendradarbiavimą su kitomis organizacijomis ir vietos įstaigomis, veiklos viešinimą, kvalifikacijos kėlimą ir rengiamus žygius, stovyklas, išvykas. Patiems jaunesiems šauliams teko pasidomėti, surinkti visą informaciją ir gerai pakamantinėti vadą, kad viską iki galo išsiaiškintų. Pagal atsakytus klausimus ir buvo duodami taškai.

Iš viso buvo sulaukta 75 užpildytos anketos iš visų rinkinių. Tačiau vertintos tik su aiškiais atsakymais. Svarbu

pabrėžti, kad šiame konkurse apdovanoti tik visuomeniniais pagrindais dirbantys vadovai, tai reiškia, kad nebuvo vertinamos nuolatinės tarnybos šaulių anketos. Iš viso buvo apdovanoti keturi būrelių vadovai. Už geriausią nuotrauką, kuri Lietuvos šaulių sąjungos „Facebook“ paskyroje surinko daugiausiai teigiamos reakcijos taip pat buvo skiriamas apdovanojimas. Tai buvo LDK Kęstučio šaulių 7-osios rinktinės vadovė Marina Cariova, kurios nuotrauka sulaukė daugiau nei 580 „patinka“ paspaudimų. Pagrindiniais prizais apdovanoti dar trys vadovai. Tai Karaliaus Mindaugo 10-osios rinktinės šaulys, Šalčininkų kuopos vadas Eimantas Tamulynas (80 taškų), Karaliaus Mindaugo 10-osios rinktinės, Sostinės šaulių kuopos vadas Geraldas Pukelis (65 taškai) ir Inga Arlikevičienė (75 taškus) iš Alfonso Smetonos šaulių 5-osios rinktinės. Prizinių ir jaunųjų šaulių laukia kelionės į Kauną, bilietai į krepšinio varžybas „Žalgirio“ arenoje.

Pirmą kartą vykęs konkursas tęsis, kitais metais, planuojama jį išplėsti, labiau išgryninti nuostatus ir didinti jo sklaidą. Tai svarbu, nes žodžio „ačiū“ per daug nebus.

Gyventojų pajamų mokesčio panaudojimas Šaulių sąjungoje

Sigita Bietkytė

Prasidėjus naujiems metams, prasideda ir priminimai apie 2 procentų Gyventojų pajamų mokesčio (GPM) paskyrimą organizacijoms, turinčioms teisę gauti šią paramą, ir (arba) iki 1 procento pajamų mokesčio sumos politinėms partijoms skyrimą. Nuolatiniai Lietuvos gyventojai tai gali atlikti iki gegužės 1 dienos, tikslinti iki rugpjūčio 20 dienos.

Lietuvos šaulių sąjunga yra šios paramos gavėja, todėl, kaip ir kasmet, kviečiame šaulius bei šaulių veiklą palaikančius asmenis skirti minėtus 2 procentus mūsų organizacijai.

Norime pasidžiaugti, kad gaunama pinigų suma vis didėja: 2015 m. surinkta 14240,38 Eur, o 2016 m. – 16052,65 Eur. Preliminariais skaičiavimais galima spėti, kad per metus savo GPM dalį perveda daugiau nei 400 žmonių. 2016 metais buvo nuspręsta šiuos pinigus panaudoti prisidedant prie visuomeninių veiklų įgyvendinimo. Taip siekiama, jog surinktų pinigų naudą pajustų kuo daugiau šaulių, ir kuo didesnė visuomenės dalis. Kiekvienos šaulių rinktinės atstovai turėjo galimybę siųsti pasiūlymus ir idėjas, kaip būtų galima naudingai paskirstyti surinktus pinigus.

Praėjusiais metais už dalį gautų lėšų Tauragėje surengti lyderystės mokymai jaunesiems šauliams ir bendradarbiaujančių organizacijų jaunimui, Klaipėdoje išleista istorinė knyga apie Šaulių sąjungos Klaipėdos XX rinktinės veiklą tarpukariu. Prie Karininko A. Juozapavičiaus 1-osios šaulių

rinktinės namų Alytuje iškilo nauji vėliavų stiebai. Surinktas lėšas sąjunga sėkmingai panaudojo ir vystydama bendradarbiavimą – 2016 metais baldais ir medikamentais buvo paremta Sužeistų karių asociacija.

Likusią paramos dalį planuojama skirti knygos apie Plungės krašto šaulius ir partizanus leidybai, Žemaičių apygardos Alkos rinktinės Alsėdžių valsčiaus ribose žuvusiems partizanams paminklo atstatymui. Kad visos šaulių rinktinės pajustų gyventojų geranoriškumą ir pagalbą Sąjungai, planuojama įsigyti dvidešimt pistoletų Glock 17, kurie bus perduoti rinktinėms ir naudojami šaulių pratybų metu.

Gautus pinigus Lietuvos šaulių sąjunga siekia panaudoti visuomeninėms veikloms remti ir skatinti, nes tokiu būdu gautos lėšos sugrįžta atgal į visuomenę, o rezultatus mato kiekvienas prisidėjęs ir nuošaly nelikęs gyventojas. Šiemet visus šaulius, jų artimuosius ir dar neapsisprendusius, kam skirti savo GPM, kviečiame nepamiršti Lietuvos šaulių sąjungos ir prisidėti prie prasmingų idėjų įgyvendinimo. Tai galite padaryti Valstybinės mokesčių inspekcijos puslapyje www.vmi.lt užpildę FR0512 formą ir joje nurodę identifikacinį Lietuvos šaulių sąjungos numerį – 191691799.

Visas gautas lėšas naudojame atsakingai, esame dėkingi ir gerbiame kiekvieną, kuris nelieta nuošaly, prisideda prie Lietuvos šaulių sąjungos veiklos ir jos idėjų įgyvendinimo.

Prisimenant sausio 13-ąją...

Sausio 13-osios vakarą šauliai bei savo krašto istorijai neabejingi žmonės rinkosi į Tauragės Švč. Trejybės bažnyčią, kurioje aukotos šventos mišios už laisvės kovotojus. Po jų Tauragės Pilies aikštėje vyko Laisvės gynėjų dienos minėjimas. Lygiai prieš 26-erius metus lietuviai ryžtingai stojo prieš Sovietų Sąjungos tankus, iš paskutiniųjų mėgindami išsaugoti Lietuvos nepriklausomybę. Būti vieningais bei stengtis dėl gražesnės ateities Lietuvai kvietė Tauragės rajono meras Sigitas Mičiulis bei LDK Kęstučio šaulių 7-osios rinktinės vadas Kęstutis Bauža.

Degant laužams, besišildant karšta arbata, vieningai nusiteikę tauragiškiai susikibę už rankų pagerbė tuos, kurie prieš 26-erius metus kovojo už Lietuvos laisvę, orumą. Aidint šūviams, pagerbti po sovietų tankais kritę žuvusieji.

Šią atmintiną dieną 17 jaunųjų šaulių priėmė pasižadėjamą, priesaiką davė 3 šauliai. Pasibaigus iškilmėms, gynėjų atmini-

Vitalija Šlepavičienė

mui degančios žvakės bei gėlės nuvežtos ant žuvusiųjų kapų. Susirinkusieji po minėjimo dar ilgai nesiskirstė, dalijosi ano meto prisiminimais, mintimis.

Druskininkų G. Matulionio 103 kuopos informacija

Druskininkuose, kaip ir visoje šalyje, buvo švenčiama Laisvės gynėjų diena. Jau penktąjį kartą aplink Druskonio ežerą organizuotas pagarbos bėgimas, skirtas žuvusiems Laisvės gynėjams atminti.

Bėgime itin gausiai dalyvavo šauliai iš Druskininkų G. Matulionio 103 kuopos, Seirijų, Varėnos rajono, iš viso bėgime dalyvavo per 70 jaunųjų šaulių, policijos, priešgaisrinės gelbėjimo valdybos, Valstybės sienos apsaugos tarnybos pareigūnai, Krašto apsaugos savanorių pajėgų kariai.

Po bėgimo Druskininkų Jaunimo užimtumo centre organizuotas protmūšis jaunesiems šauliams, kuriame dalyvavo net 7 komandos, pergalę pavyko išplėsti G. Matulionio 103 kuopos komandai.

Šauliai Baltijos šalių žiemos sporto žaidynėse

Rūta Banytė

Sausio 9–12 d. Latvijoje vyko 2017 metų Baltijos šalių žiemos sporto žaidynės. Lygumų slidinėjimo, biatlono komandinės bei individualiosios rungtys dalyvavo ir Lietuvos šaulių sąjungos atstovai. Individualioje slidinėjimo rungtyje jie užėmė 4-ąją vietą. „Latvijos trasos nudžiugino. Dirbtinio sniego kalnai, trasos būklė varžyboms buvo puiki. Pirmąją dieną kandidatai varžėsi individualioje rungtyje. Medalių pelnyti nepavyko, koją pakišo netaiklūs šūviai. Antrąją dieną sąlygos buvo sudėtingesnės, šviežias sniegas lėmė prastesnį slydimą, taip pat sunkesnes varžybas fiziškai. Estafetės rungtyje turėjome tris komandas. Kiekvieną jų sudarė du žmonės – berniukas ir mergaitė. Tąkart pasikartojė pirmosios dienos scenarijus – daug šūvių lėkė pro šalį, tai vėl lėmė, kad negavome apdovanojimų. Tačiau dalyviai liko patenkinti, sužavėti organizuotumu bei atsakingu požiūriu į varžybas...“ – įspūdžiais ir mintimis dalinosi komandos vadovė, biatlonininkė Rūta Banytė.

Troškūnų gimnazistai pelnė medalius Lietuvos imtynių čempionate

Plk. Prano Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės informacija

Naujuosius metus sportininkai pradeda svarbiausiomis varžybomis. Lietuvos imtynių čempionatas vyko sausio 26–27 dienomis Panevėžyje, „Cido“ arenoje. Kaip ir kiekvienas metais Troškūnų gimnazijos imtynininkai nelieta be apdovanojimų. Šiose varžybose puikiai pasirodė Anykščių Dariaus ir Girėno 901 kuopos jaunoji šaulė Greta Čeponytė ir Kristina Domikaitytė – jos tapo varžybų čempionėmis. Gretos sesė jaunoji šaulė Rimigailė Čeponytė, kaip ir jos draugės Viktorija Buinauskaitė ir Vidmantė Kavaliauskaitė, tik truputėlį atsiliko ir užėmė garbingą antrą vietą. Treneriui Algirdui Pupkiui sportininkai įteikė puikią dovaną – savo pergalę, nes kaip tik varžybų metu šis šventė savo 35-ąjį gimtadienį.

Sveikiname jaunąsias šaules ir trenerį, Troškūnų jaunųjų šaulių būrelio vadovą Algirdą Pupką su gražiomis pergalėmis.

Ukmergės rajono šauliai pasiruošę aktyviai veikti

Linas Kavaliauskas

Anksčiau Ukmergės rajone itin aktyviai veikusių šaulių veikla pastaraisiais metais buvo priblėsusi. Šaulių sąjunga Ukmergėje neturėjo aktyvo – daugumai narių jau virš septyniadešimt metų. Didžioji dalis jų Sąjungai priklausė nuo pat atsikūrimo, kuris Ukmergėje, kaip ir visoje Lietuvoje, siejamas su Sąjūdžiu, atgauta Nepriklausomybe. Pastaruoju metu šių šaulių veteranų pagrindinė veikla apsiribojo dalyvavimu renginiuose, svarbių valstybei datų minėjimuose. Tačiau Šaulių sąjunga pradėjo dominti ir jaunimą. Miesto gimnazijose ėmė steigti jaunųjų šaulių būreliai. Daugiausiai susidomėjusių jaunuolių – Antano Smetonos gimnazijoje, kur jiems vadovauja istorijos mokytojas Vytautas Čiulada. Jaunimui rengiamos rikiuotės, įvairios pratybos, pasakojama Šaulių sąjungos istorija bei vykdomi kiti užsiėmimai. Ypatingo miestelėnų susižavėjimo jie sulaukė, kai pasipuošę uniformomis žygiavo Ukmergės miesto šventėje. Tačiau jaunuoliai ir šauliai veteranai per mažai komunikavo, neorganizavo bendrų užsiėmimų. Be to, jauniesiems šauliams, kurių Ukmergėje yra per trisdešimt, reikėjo sektino pavyzdžio. Tai pastebėjus, būrys aktyvių krašto žmonių suskato atkurti Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės Ukmergės 2-ąją šaulių kuopą.

2016 metų lapkričio 27 dieną Ukmergėje įvyko iškilminga naujų Šaulių sąjungos narių priesaikos šventė. Ji prasidėjo šv. Mišiomis, kurias aukėjo švč. Trejybės bažnyčios klebonas Šarūnas Petrauskas. Po jų būsimieji šauliai ir jų artimieji susirinko prie miesto centre esančio paminklo „Lituanija Restituta“. Čia būrys jaunųjų šaulių davė iškilmingą pasižadėjimą ir buvo apdovanoti LŠS ženkleliais. Jūs sveikinušieji linkėjo ir toliau aktyviai dalyvauti organizacijos veikloje, nors pilnateisiais šauliais jie galės tapti tik sulaukę aštuoniolikos metų. Vėliau atėjo ir suaugusiųjų eilė. Sąžiningai vykdyti šaulio pareigas negailint jėgų ir gyvybės pasižadėjo trylika ukmergiškių, kurių gretoje – ir dvi moterys. Tiesa, miestelėnai nė kiek nesistebėjo išvydę, kas tokie ruošiasi tapti šauliais – juk prisiekė tikri krašto šviesuoliai – pedagogai, kultūros veikėjai, rajono Tarybos nariai, gydytojai.

Pasveikinti naujus narius atvyko LŠS vadas, atsargos pulkininkas leitenantas Liudas Gumbinas, ilgametis LŠS narys Saulius Nefas, rajono meras Rolandas Janickas, Ukmergės savivaldybės administracijos direktorius Stasys Jackūnas, Lietuvos Respublikos Seimo narė Gintarė Skaistė su vyru Audriumi, beje jie abu

taip pat priklauso Šaulių sąjungai. Dalyvavo ir gausus Ukmergės jūrų skautų, vadovaujamų Jono Dragūno, būrys.

Šaulių priesaikos šventė Ukmergėje – labai svarbus renginys, kokį miestas regėjo jau seniai. Organizatoriai atmetė siūlymą ceremoniją rengti sostinėje – norėta, kad kuo daugiau ukmergiškių sužinotų apie šaulių veiklą, kad Sąjunga taptų kur kas labiau matoma. Juk dažnai visuomenė šaulius maišo su kariais savanoriais, nors tai skirtingos organizacijos. Šis sumanymas pasiteisino: po šventės atsirado ir daugiau į šaulių gretas įsilieti norinčių miestelėnų.

Ką tik įsikūrusios kuopos šauliai turi daugybę planų. Norima atnaujinti šaulių veiklos tradicijas Ukmergėje, dalyvauti įvairiuose renginiuose, paminint svarbius įvykius. Tačiau bus vykdomi ir žygiai, akcijos. Taip pat bus sušaukiami ir dalyvaujama pratybose miške, šaudyklose, mokomasi išgyvenimo dalykų. Juk šaulių veikla gana plati: ne tik puoselėti patriotinį visuomenės judėjimą, bet sykiu ruošti ir krašto gynybai. Vienas pagrindinių tikslų – suvienyti šaulių ir jaunųjų šaulių veiklą Ukmergės krašte jau sėkmingai pradėdamas vykdyti rengiant bendrus susirinkimus.

Kad susibūrę entuziastai yra tvirtai pasiryžę „atgaivinti šaulišką dvasią“ parodė dalyvavimas sausio 13-osios dienos minėjime ir pirmasis didelis jų surengtas žygis. „Švieskis ir šviesk“ – toks buvo vieno iš Šaulių sąjungos įkūrėjų V. Pūtvio-Putvinskio priesakas, įkvėpęs Ukmergės 1002-osios kuopos šaulius šių metų sausio 14-tą dieną surengti žygį iš Tautiškių į Užulėnio mišką, skirtą pagerbti Tautiškių mokytoją ir šaulį Juozą Smalsčią, nužudytą 1944 m. gruodžio 20 d., taip pat 1945 metų sausio 12 d. Užulėnio mūšyje kritusius parizanus ir sausio 13-osios aukas.

Ankstų rytą susirinkę Tautiškių miestelyje, šauliai išsiskirstė grupelėmis ir gyventojams platino informaciją apie organizacijos veiklą bei partizaninį karą Tautiškių apylinkėse. Po šios akcijos šauliai bei vietiniai gyventojai susirinko prie 1928 m. pastatyto paminklo Lietuvos valstybės 10-mečio jubiliejui Tautiškių se. Mitingą pradėjo šaulys R. Platūkis giedodamas himną. Kalbėjo renginio sumanytojas, kraštievis Saulius Nefas. Buvo prisiminti žuvusieji sausio 13-ąją, taip pat Tautiškių krašto partizanai, aukos pagerbtos tylos minute. Saliutavo Krašto apsaugos savanorių pajėgų Didžiojo kovos apygardos 8-osios rinktinės Ukmergės 805-oji kuopa. Tautiškių gimnazijos direktorius D. Kaplūnas kalbėjo apie Juozą Smalsčią. Po mitingo šauliai ir jiems prijaunantys patraukė į Užulėnio mišką – esant puikiam orui, 10 kilometrų žygis visai neprailgo, juolab kad vos pasiekus vietą, jau laukė išvirsta šauliška košė. Pasistiprinę koše ir išgėrę karštos arbatos, žygio dalyviai klausėsi Tautiškių gyventojų Baravyko ir Liučvaičio pasakojimų apie šiose apylinkėse veikusius partizanus. Pasakojimus pajvairino ir partizaniškos dainos. Tai buvo ne tik prisiminimai, bet ir unikali pamoka jauniems šauliams, nes partizaniškos veiklos įamžinimas yra viena iš Ukmergės šaulių veiklos sričių. Atgavus jėgas, keliauta iki obelisko žuvusiems Vyčio apygardos partizanams. Čia pagerbti 1944 sausio 12 d. žuvę partizanai ir surengtas konkursas „Mano partizanas“. Žygio dalyviai turėjo sugalvoti savo partizanišką slaptyvardį ir jį pristatyti. Visi buvo apdovanoti Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo cento įsteigtomis knygomis ir kitomis atminimo dovanomis. Iš čia šauliai patraukė į Pamūšio kaimo kapinaites, kur palaidotas mokytojas Juozas Smalsčias, jo atminimas pagerbtas tylos minute. Tokia akcija ir žygis – tai tik neseniai atsinaujinusios Ukmergės 1002-osios šaulių kuopos veiklos pradžia.

Kareivio atsiminimai

Vermachto generolo Heinzo Wilhelmo Guderiano (1888–1954) „Kareivio atsiminimus“ būtina turėti kiekvienam karo istorijos mėgėjui.

H. Guderiano pavardė simbolizuoja „žaibo karo“ filosofiją. Tankų naudojimo kovos lauke strategija jis pradėjo domėtis iškart po Pirmojo pasaulinio karo. Nors Versalio taikos sąlygų suvaržytai Vokietijai buvo uždrausta turėti sunkiosios šarvuotosios technikos, 1933 m. į valdžią atėję nacistai griežtai atmetė visus apribojimus. H. Guderianas buvo paskirtas vadovauti naujų tankų junginių formavimui.

Jis buvo įsitikinęs, kad pergales su mažiausiais nuostoliais galima pasiekti naudojant mobiliuosius motorizuotuosius junginius, kurių judėjimo greitis, netikėtumo veiksnys bei glaudi sąveika su kitomis kariuomenės rūšimis kaip tik ir lemia puolamųjų operacijų sėkmę. Jau kare su Lenkija aviacijos remiami Guderiano tankų pleištai išardydavo priešo kovos rikiuotę, dažnai užklupdavo jo kariuomenę nepasirengusią gintis.

Taip pat viskas klostėsi ir 1940 m. Vakarų fronte, kai žaibiškai atakuojančioms Guderiano tankams pavykdavo išsklaidyti, visiškai demoralizuoti prancūzų kariuomenę. Gegužės pabaigoje pasiektas puolimo spartos

rekordas – 90 km per parą! Pats Guderianas paprastai būdavo savo kolonų priešakyje, ryšio priemonėmis aprūpintame tanke, dėl ko pramin-tas Greituoju Heincu. Tad bebaimiu, didvyrišku vadu kariai besąlygiškai pasitikėjo.

1941 m. birželio 22 d. prasidėjo „Barbarosos“ operacija – vokiečių įsiveržimas į slapčią karui besirengusią Sovietų Sąjungą. Dieną naktį slenkančios šarvuotosios Guderiano tankų „žnyplės“ supo milžiniškas raudonarmiečių pajėgas, tiksliais smūgiais įveikdavo jų gynybą. Už kelių šimtų kilometrų esanti Maskva jau atrodė nesunkiai pasiekiamą, bet staiga įsikišęs Hitleris įsakė pasukti tankus Ukrainos ir Leningrado kryptimis.

Per tą laiką sovietai smarkiai sustiprino sostinės gynybą, o rudens darganos ir netrukus užgriuvusi nepaprastai šalta žiema sutrukdė pasiekti pergalę. Iš esmės vėliau jau nebuvo sąlygų pademonstruoti Guderiano propaguoto „žaibo karo“ pranašumų. Dėl nesutari-mų su feldmaršalu G. von Kluge Hitle-riš jį atšaukė iš Rytų fronto į kariuo-menės rezervą. Genialiojo karvedžio pagalbos fiureriui prireikė tik 1943 m. pradžioje. Tada jis buvo paskirtas tan-kų pajėgų generaliniu inspektoriumi, o 1944 m. viduryje – sausumos pajėgų generalinio štabo viršininku.

Paskutinė iš Slucko kunigaikščių

Leidykla „Briedis“ visus Vilniaus mies-to, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštys-tės istorijos mėgėjus kviečia sugrįžti į XVI–XVII a. sandūros Vilnių ir pristato pirmą kartą lietuvių kalba išleistą re-aliais faktais pagrįstą Juzefo Ignaco Kraševskio romaną „Paskutinė iš Sluc-ko kunigaikščių“.

Knygos pasakojimas nukelia į 1599–1600 m. Vilnių: „Tai jau buvo nemažas miestas, jo priemiesčiuose už gyny-binės sienos vartų grūdosi daugybė skurdesnių miestiečių namelių, kur ne kur juos puošė ir skyrė baltuojantys, raudonuojantys mūrai. Neries krantus jau jungė iškilęs Žaliasis tiltas, Lukiškėse mėnuliu žibėjo totorių mečetė, senas Vytauto laikų statinys <...>.“ Tuo metu Lietuvos visuomenėje plito protestantizmas, daugėjo neramumų, kruvinų konfliktų. Knygoje aprašomi įvykiai, kada mirus paskutiniam Sluc-ko kunigaikščiui Jurgiui Olekaičiui, jo

duktė Sofija paveldi Slucko ir Kapy-liaus kunigaikštystes. Našlaitę globoja garsių LDK didikų Chodkevičių šeima. Radvilų giminė, trokšdama perimti šias kunigaikštystes, pasiekia, kad dar nepilnametė Sofija būtų pažadėta Jo-nušui Radvilai.

Įtampa tarp Chodkevičių ir Radvilų giminių auga, nes Jonušo Radvilos tėvas, Vilniaus vaivada Kristupas Radvila Perkūnas, vadovauja protestan-tams, o Chodkevičių giminė – uolūs katalikai. Jie atsisako išleisti Sofiją už Jonušo. Radvilos nusprendžia siekti kunigaikštystės ginklu. Abi šalys prade-da rengtis karui.

Į XVI–XVII a. sandūros LDK laikus nu-keliantis istorinis romanas „Paskutinė iš Slucko kunigaikščių“ nepraranda aktualumo ir šiandien. Knygoje vaiz-dingai atskleidžiama to meto Vilniaus ir jo apylinkių panorama, realūs isto-

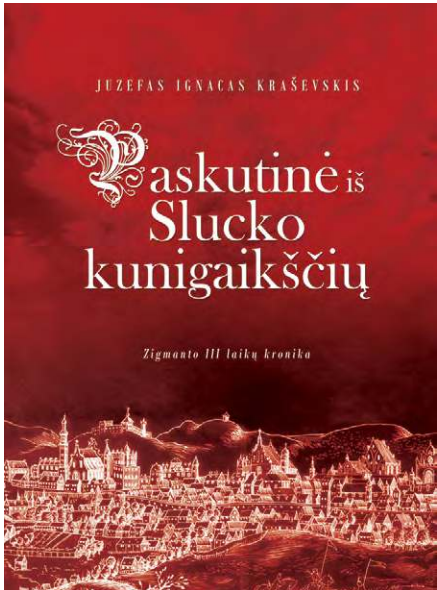
Heinz Guderian. *Kareivio atsiminimai*. Iš vokiečių kalbos vertė Rimvydas Užukukis. Vilnius: Briedis. 656 p.

Guderianui einant šias pareigas, kaip tik ir įvyko keli garsūs jo konfliktai su vis labiau nuo realybės tolstančiu fiureriu. Po vieno iš tokių konfliktų drąsusis tankų kariuo-menės strategas buvo pasiųstas neribotų atostogų ir kare daugiau nedalyvavo.

1945 m. liepą H. Guderianas pateko į amerikiečių nelaisvę, kurioje praleido trejus metus. Buvo kalinamas, Niurn-bergo procese, nepaisant visų sovietų mėginimų neteisingai apkaltinti jį be-laisvių žudymu, dalyvavo kaip liudyto-jas. Atgavęs laisvę, aktyviai prisidėjo prie Vakarų Vokietijos kariuomenės – Bundesvero – kūrimo.

Juzefas Ignacas Kraševskis. *Paskutinė iš Slucko kunigaikščių*. Iš lenkų kalbos vertė Kazys Uscila. Vilnius: Briedis. 240 p.

riniai įvykiai, ginkluoti konfliktai dėl religijos ir valdžios, žmonių santykiai, emocijos, buities detalės.

ŽINIOS TRUMPAI

PRIIMTI EITI PAREIGAS:

Asta Tidikienė paskirta į LŠS Plk. Prano Sala-džiaus šaulių 9-osios rinktinės vado pavaduo-tojo pareigas nuo 2016-12-20.

Saulius Burškys paskirtas į LŠS Gen. P. Plecha-vičiaus šaulių 6-osios rinktinės vyr. mokymo specialisto (koviniam rengimui) pareigas nuo 2016-12-20.

Rimantas Eigėlis paskirtas į LŠS Plk. Prano Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės vyr. logis-tikos ir personalo specialisto pareigas nuo 2016-12-20.

Raimundas Mertinkaitis paskirtas į LŠS Suvalki-jos šaulių 4-osios rinktinės vyr. logistikos ir per-sonalo specialisto pareigas nuo 2017-01-02.

Skirmantas Valatkevičius paskirtas į LŠS gru-pės vadovo pareigas nuo 2017-01-02.

Kazimieras Čiuplinskas paskirtas į LŠS gru-pės vadovo pareigas nuo 2017-01-02.

Laurynas Kryžauskas paskirtas į LŠS LDK Kęstučio šaulių 7-osios rinktinės specialisto pareigas nuo 2017-01-02.

Robertas Stankus paskirtas į LŠS G3 skyriaus vyr. mokymo specialisto pareigas nuo 2017-01-20.

Raimundas Ardavičius paskirtas į LŠS Vytau-to Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės vado pa-vaduotojo pareigas nuo 2017-01-26.

Ignas Babušis paskirtas į LŠS Karaliaus Min-daugo šaulių 10-osios rinktinės Vilniaus „Per-kūno“ 1012-osios kuopos vado pareigas nuo 2017-01-25.

Linas Mikaila paskirtas į LŠS Karaliaus Mindau-go šaulių 10-osios rinktinės Vilniaus 1015-osios kuopos vado pareigas nuo 2017-01-25.

IŠ PAREIGŲ ATLEISTI:

Rimantas Eigėlis nuo 2016-12-19 atleistas iš LŠS Plk. Prano Saladžiaus šaulių 9-osios rink-tinės vado pavaduotojų pareigų.

Rimantas Simokaitis nuo 2016-12-19 atleis-tas iš LŠS Suvalkijos šaulių 4-osios rinktinės 405-osios kuopos vado pareigų.

Vaidotas Tunaitis nuo 2017-01-02 atleistas iš Vakarų (jūros) šaulių 3-iosios rinktinės vyr. personalo ir logistikos specialisto pareigų.

Vladas Petkevičius nuo 2016-12-19 atleistas iš LŠS Alfonso Smetonos šaulių 5-osios rink-tinės vado pareigų.

Raimundas Mertinkaitis nuo 2016-12-19 at-leistas iš LŠS Suvalkijos šaulių 4-osios rinktinės vado pareigų.

Saulius Burškys nuo 2016-12-19 atleistas iš LŠS Gen. P. Plechavičiaus šaulių 6-osios rink-tinės vado pareigų.

Asta Tidikienė nuo 2016-12-19 atleista iš LŠS Plk. Prano Saladžiaus šaulių 9-osios rink-tinės vado pareigų.

Virginijus Misiūnas nuo 2017-01-25 atleistas iš LŠS Karaliaus Mindaugo šaulių 10-osios rinktinės Perkūno šaulių kuopos vado pareigų.

LIETUVOS ŠAULIŲ SAJUNGOS VADAS APDOVANOJO:

Šaulių sąjungos pasižymėjimo ženklų „Už nuopelnus šaulių sąjungai“ (III laipsnio):

Virgilijų Nazarovą – Plk. Prano Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės Utenos 902-os kuo-pos būrio vado pavaduotoją.

Leoną Petronį – Lietuvos šaulių sąjungos išei-vijoje Garbės šaulį

Lietuvos šaulių sąjungos vado daiktine dovana apdovanoti:

už pasižymėjimą pratybose „Ūdra 2016“:

Šauliai Tadas Totilas, Saulius Urbonas.

už uolią ir sąžiningą tarnybą:

Janina Nazarovienė – Plk. Prano Saladžiaus šaulių 9-osios rinktinės Utenos 902-os kuo-pos būrio vadė.

SVEIKINAME

Šaulį Petrą Kasputį 55-ojo gimtadienio proga. Linki-me stiprios sveikatos ir dvasios stiprybės pasirinktame šauliškame kelyje.

LDK Kęstučio šaulių 7-osios rinktinės vadas ir šauliai

Šaulį Joną Kojalį 70-ojo jubiliejaus proga. Linkime ilgų gyvenimo metų ir energijos šauliškoje veikloje.

Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės Raseinių šaulių 207-osios kuopos vadas ir šauliai

Toronto V. Pūtvio šaulių kuopos vadą Vytautą Pečiulį ir jo žmoną Ireną, kuopos moterų vadovę, auksinių sutuok-tuvių proga bei Vytautą, švenčiantį 75-ąjį gimtadienį.

Linkime, kad prabėgę metai, palietę smilkinius, niekada nepaliestų širdžių, kad darbščios rankos nepavargtų.

Toronto V. Pūtvio šaulių kuopos šauliai

Skyriaus vadą Romą Joną Marecką 80-ojo gimtadienio proga. Linkime stiprybės tarnaujant Lietuvos šaulių są-jungai ir Tėvynei.

Suvalkijos šaulių 4-osios rinktinės Vilkaviškio P. Karužos 406-osios šaulių kuopos vadas, valdyba ir šauliai

Šaulį, Vyžuonų pagrindinės mokyklos direktorių Riman-tą Žvirblį 50-ojo jubiliejaus proga. Linkime sėkmės, idė-jų ir neblėstančios energijos.

Plk. Prano Saladžiaus rinktinės šauliai

Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės Kauno šaulių kuopos vadą Julijų Proškų 75-ojo jubiliejaus proga. Linki-me sveikatos, neblėstančios energijos, ilgų ir prasmin-gų gyvenimo metų, ištvermės šauliškoje veikloje.

Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės Kauno šaulių 202-osios kuopos šauliai

UŽJAUČIAME

Eidamas 60-uosius metus 2017 m. sausio 10 d. Čikagoje mirė septynišimtą įvairaus amžiaus grupių Lietuvos bokso čempionas, tarptautinės kategorijos bokso teisėjas, Lietuvos šaulių sąjungos išeivijoje centro valdybos narys, „Baltijos“ jūrų šaulių kuopos vadas Rimantas Šalaviejus.

Nuo 2010 m. jis aktyviai įsijungė į Lietuvos šaulių sąjungos išeivijoje veiklą. Už aktyvią patriotinę veiklą apdovanotas Šaulių žvaigždės medaliu, III laipsnio Šaulių sąjungos pažymėjimo ženklu. Jo iniciatyva buvo sugalvota nauja tradicija – Vėlinių dieną pagerbti generolus, palaidotus lietuviškose Šv. Kazimiero kapinėse.

Rimantas Šalaviejus buvo apdovanotas Laisvės kovų kryžiaus ženklu „Skydas ir kalavijas“ už Lietuvos laisvės kovų atminimo vertybių išsaugojimą aplankant kovų vietas. Taip pat už nuopelnus veikloje, LSS labui ir savo dalinio gerovei 2015 m. visuotinio metinio kuopos narių susirinkimo metu buvo pripažintas kuopos Garbės Šauliu.

LSS vadas ats. plk. ltn. Liudas Gumbinas, lankydamasis Čikagoje, jam įteikė asmeninę padėką už nenuilstamą veiklą remiant LSS ir propaguojant šauliškumą idėjas tarp išeivijos šaulių.

Nuoširdžiai užjaučiame šio šviesaus atminimo vyro žmoną Ireną Šalavjėvienę.

Broliai ir sesės šauliai

~~~~~

Sausio 24 dieną eidamas 89 metus mirė Lietuvos šaulių sąjungos Anykščių Dariaus ir Girėno šaulių 901 kuopos šaulys Jonas Juodelis. Daugelį metų jis rodė asmeninį pilietiškumo ir patriotiškumo pavyzdį dalyvaudamas įvairiuose renginiuose, valstybinių švenčių ir atmintinų dienų minėjimuose. Ne kartą dalyvavo tarptautiniame bėgime „Gyvybės ir mirties keliu“ Vilniuje, o 2012-aisiais buvo vyriausias bėgimo dalyvis.

Už Anykščių krašto šauliškų tradicijų puoselėjimą, aktyvią pilietiškumo sklaidą vietos bendruomenėje, už neišmatuojamą meilę Tėvynei ir savam kraštui, buvo skatintas rinktinės vado, Lietuvos šaulių sąjungos vado padėkomis, apdovanotas LSS atkūrimo 20-mečio ir Šaulių sąjungos III laipsnio pasižymėjimo ženklu „Už nuopelnus šaulių sąjungai“.

Netekome puikaus pašnekovo, lietuviškų tradicijų puoselėtojo, aktyvaus piliečio. Reiškiamo nuoširdžią užuojautą velionio šeimai netekus vyro, tėčio, senelio, prosenelio...

*Lietuvos šaulių sąjungos plk. Prano Saladžiaus
9-osios šaulių rinktinės šauliai*

~~~~~

Mirus mylimai mamai, nuoširdžiai užjaučiame Petrą Surdoką, Lazdijų Adolfo Ramanausko-Vanago 104-os šaulių kuopos vadą.

*Karininko Antano Juozapavičiaus 1-osios
rinktinės štabas ir kuopos šauliai*

~~~~~

Mirus Mažeikių I-osios kuopos šauliui Vytautui Paulauskui, reiškiamo nuoširdžią užuojautą jo artimiesiems.

Mirus Plungės II-osios kuopos šauliui Zenonui Dantei, reiškiamo nuoširdžią užuojautą žmonai, vaikams ir artimiesiems.

Žemaitijos šaulių 8-osios rinktinės šauliai

~~~~~

Mirus ilgamečiui šauliui Jonui Vitkauskui, nuoširdžiai užjaučiame vaikus ir artimuosius.

Kėdainių P. Lukšio 205-osios kuopos šauliai

~~~~~

Nuoširdžiai užjaučiame Trakų 6-os kuopos šaulę Nijolę Romaškiene, mirus mylimai mamai.

Trakų 6-os kuopos šauliai

APIE MUS RAŠO

aidas.us

„Tėviškės parapijoje prisimintos Lietuvai svarbios datos“ rašoma apie sausio 15 d. Čikagos evangelikų liuteronų Tėviškės parapijoje įvykusį dviejų istorinių ir labai reikšmingų Lietuvai įvykių pagerbimą: sausio 13-osios ir Klaipėdos sukilimo 94-ąsias metines.

Alytaus naujienos

„Apie mus byloja senosios fotografijos“ rašoma apie fotografijų parodą Alytaus šaulių namuose, kurioje atspindima Šaulių sąjungos istorija 2017-01-17, Nr. 7 (12943).

silaineskrautas.lt

„Šilutės šaulių kuopos ženklas – kraštiečiui iš JAV“ rašoma apie Čikagoje įteiktą „Šilutės šaulių kryžiaus“ apdovanojimą Klaipėdos krašto dienos proga šauliui išeivijoje Kęstučiui Vasiliauskui.

veidas.lt

„60 tūkst. šaulių – ne utopiniai skaičiai“ interviu su Lietuvos šaulių sąjungos vadu ats. plk. ltn. Liudu Gumbinu apie pilietinę visuomenę, šaulius, šauktinius bei ginklus.

Izinius.lt

„Sukilimas, po kurio Klaipėdos kraštas sėkmingai prijungtas prie Lietuvos“. Iš istorinės perspektyvos apžvelgiama, kaip kiekvienais metais sausio 15 dieną prisimenamas lemtingas 1923 m. lietuvių įvykdytas sukilimas Klaipėdos krašte. Šis įvykis ligi šiol laikomas pačia sėkmingiausia, geriausiai suplanuota Lietuvos politikų, diplomatų, slaptųjų tarnybų ir kariuomenės operacija.

bernardinai.lt

„J. Olekas: Lietuvos saugumas priklauso ir nuo mūsų pačių, ne tik nuo NATO“. Buvęs krašto apsaugos ministras akcentavo, kad Lietuvos saugumas priklauso nuo mūsų pačių ne tik karine prasme. Jis teigia, kad svarbu remti savanoriškas piliečių iniciatyvas, toliau skatinant savanorius ateiti į kariuomenę, stiprinant pilietinį ir patriotinį jaunimo ugdymą mokyklose ir aukštosiose mokyklose, laisvanoriškas įvairaus amžiaus karinio pasirengimo galimybes per Šaulių sąjungą ir pan.

**Norite pasidalinti naujienomis,
sveikinimais ar geromis žiniomis?**

Parašykite mums!

redakcija@sauliusajunga.lt

PRENUMERATA 2017-iems METAMS

PRENUMERATA METAMS – 8 €

Kanadoje ir JAV – 50 \$, ES šalyse – 30 €.

Žurnalą galima užsisakyti:

- „Trimito“ redakcijoje;
- kiekvienos rinktinės štabe (kuopoje);
- Lietuvos pašto skyriuose* arba www.prenumeruok.lt.

Galima prenumeruoti ir elektroninę žurnalo versiją**.

* Užsakymo indeksas 5291, kaina 8 €. Lietuvos pašto skyriuose prenumerata į užsienį nepriimama.

** Pasirinkus prenumeruoti žurnalo el. versiją prašome pervesti pinigus į „Trimito“ sąskaitą banke LT14 7180 9000 0060 6626 ir informuoti redakciją el. p. redakcija@sauliusajunga.lt

Kaina 1,59 €

